

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bu gün
Xankəndidə
tarixi matç
olacaq
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 dekabr 2023-cü il Cümə axşamı № 230 (8366) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident Xocavənd və Xocalı rayonlarına səfər etdi

İlham Əliyev və Mehriban Əliyeva separatçılardan təmizlənən ərazilərə baxış keçirdi

yazısı səh.2-də

Prezidentliyə namizədlər təbliğat işlərini necə quracaq - mitinq, tv çıxışları, yoxsa...

yazısı səh.5-də

"Neft yataqları zəlzələ ocaqlarını oyatmaqda effektiv rol oynayır" - seysmoloq

yazısı səh.4-də

Rus sülhməramlılar Qarabağda mina axtaracaq, yoxsa...

yazısı səh.8-də

Seçkidə iştirak etməyən partiyaların ləğvi məsələsi - qanun 2024-də işə düşə bilər

yazısı səh.7-də

Ailə problemləri, məişət cinayətləri parlamentdə qaldırıldı - nəticə olacaqmı...

yazısı səh.3-də

13 il əvvəlki qətlin üstü açıldı, həmkəndlisi tutuldu

yazısı səh.2-də

"Yeni ildə Şuşa şəhərinə giriş-çixışa məhdudiyyət qoyulmayıb" - açıqlama

yazısı səh.7-də

Son 7 ildə 100 min azərbaycanlı Rusiya vətəndaşlığı alıb - sevinək, yoxsa...

yazısı səh.15-də

Rusiyada məktəblərdə mobil telefondan istifadə qadağan edildi - bəs bizdə?

yazısı səh.11-də

MƏRKƏZİ BANK FAİZLƏRİ ENDİRDİ, RİSKLƏR AÇIQLANDI - İLGİNC MƏQAMLAR

Bakı ilə regionlar arasında kredit faizlərindəki kəskin fərq narahatlıq yaradır; deputat bu məsələnin aradan qaldırılması üçün tədbirlər görməyə çağırdı

yazısı səh.10-da

Xarici ticarət dövriyyəsinə azaldan səbəblər - təhlil

Əczaçılıq məhsullarının idxal qiymətləri azalıb - daxili bazarda əksini tapıbmı; pambıq məhsulları, şəkər, çay ixracı azalıb...

yazısı səh.6-da

Rusiya Moldovanı qarışdırma bilərmə - prezident Sandudan növbəti SOS!

yazısı səh.13-də

Hikmət Hacıyev: "Azərbaycanla Ermənistan arasında diplomatik səviyyədə danışıqlar aparılır"

yazısı səh.4-də

ABŞ Türkiyənin gözlədiyi qarşılığı verəcəkmi - Ərdoğan açıq danışdı

yazısı səh.9-da

Bu gün Xankəndidə tarixi matç olacaq

Dekabrın 20-də Xankəndi stadionunda “Qarabağ” - MOİK oyunu ilə bağlı hazırlıq işləri tam yekunlaşıb. Stadionda yeni oturmaqların quraşdırılması başa çatıb.

Tribunanın arxa qapılarının birinin üzərində böyük hərfərlə “Qarabağ Azərbaycandır”, digərində isə “Xankəndi” sözləri yazılıb.

Bundan başqa, stadionda elektron reklam lövhələri də yerləşdirilib və onun sınaqları həyata keçirilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan kubokunun 1/8 final mərhələsinin “Qarabağ” - MOİK matçı dekabrın 21-i, saat 14:00-da Xankəndi stadionunda başlayacaq.

Bu, işğaldan azad olunduqdan sonra Xankəndidə keçiriləcək ilk futbol qarşılaşması olacaq.

13 il əvvəlki qətlin üstü açıldı, həmkəndlisi tutuldu

Baş Prokurorluq və Daxili İşlər Nazirliyi əməkdaşlarının birgə fəaliyyəti nəticəsində uzun illər bağlı qalmış daha bir qəsdən adam öldürmə cinayətinin üstü açılıb.

Belə ki, 16 fevral 2010-cu il tarixdə Şəmkir rayonunun Mahmudlu kəndindən Yeniabad kəndi istiqamətinə gedən torpaq yolda “Daewoo Nexia” markalı avtomobilin sürkanı arxasında 1953-cü il təvəllüdlü rayonun Yeniabad kənd sakini Həsənov Məhərrəm Kamil oğlunun baş və bədən nahiyyəsində çoxsaylı xəsarətlər olan meyitinin aşkar olunması faktına görə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılsa da, cinayəti törətmiş şəxs və ya şəxsləri müəyyən etmək mümkün olmadığından iş üzrə icraat dayandırılıb.

Baş Prokurorluğun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsində cinayət işi yenidən öyrənildikdən sonra iş üzrə icraat təzələnilib və həyata keçirilmiş kompleks istintaq və əməliyyat tədbirləri nəticəsində Şəmkir rayonunun Yeniabad kənd sakini Vəliyev Turab Malik oğlunun 15 fevral 2010-cu il tarixdə fərdi qaydada taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan həmkəndlisi Məhərrəm Həsənovun idarə etdiyi avtomobillə Gəncə şəhərinə gətirilməsi, bir neçə saat sonra yaşadığı kənddə birlikdə qayıdarkən göstərdiyi taksi xidməti müqabilində ona ödəniş etməyəcəyini bildirməsi, həmin vaxt aralarında baş vermiş mübahisə zamanı avtomobilin içərisində Məhərrəm Həsənova dəşici-kəsici alətlə çoxsaylı zərbələr endirərək qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Toplanmış sübutlar əsasında Turab Vəliyev Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4-cü (xüsusi amsızlıqla qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək ona həmin maddə ilə ittiham elan edilib.

Qeyd olunub ki, əvvəlki illərdən bağlı qalmış cinayətlərin açılması daim diqqət mərkəzində saxlanılmaqla, bu istiqamətdə işlər davam etdirilir.

Prezident Xocavənd və Xocalı rayonlarına səfər edib

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva dekabrın 20-də Xocavənd və Xocalı rayonlarına səfər edib.

AZƏRTAC bildirir ki, dövlətimizin başçısı və birinci xanım Xocavənd rayonunun

Şıx Dursun kəndində “Çinar müqəddəs yer” abidə kompleksində və Xocalı rayonunun Şuşakənd kəndində olublar, ərəzilərə baxış keçiriblər.

Dəmir yolu daşıma tariflərində Türkiyə daşıyıcıları üçün endirimlər tətbiq edildi

Dekabrın 20-də ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Vitse-prezidenti Cevdet Yılmazla Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov arasında görüşdə nəqliyyat sahəsində əməkdaşlığın inkişaf dinamikası xüsusi vurğulanıb.

Nazirlər Kabinetindən APA-ya verilən xəbəərə görə, görüşdə 2023-cü ilin 10 ayında iki ölkə arasında daşınmış yüklər həcmnin 35% artığı bildirilib.

Eyni zamanda nəqliyyat sahəsində gündəlikdə duran bütün məsələlərin müsbət məcrada həll olunduğu bildirilərək Azərbaycan tərəfindən dəmir yolu daşıma tariflərinə Türkiyə daşıyıcıları üçün əhəmiyyətli endirimlərin tətbiq edildiyi diqqətə çatdırılıb.

Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Türkiyə arasında birbaşa dəmir yolu əlaqəsinin təmin edilməsi baxımından Qars-Naxçıvan dəmir yolu layihəsinin reallaşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan, sentyabrda prezidentlər tərəfindən imzalanmış niyyət protokolunun önəmi vurğulanıb.

Bu gün Türkiyə-İran siyasi məsləhətləşmələri aparılacaq

Bu gün Tehranda Türkiyə ilə İran arasında siyasi məsləhətləşmələr baş tutacaq.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbəərə görə, bu barədə Türkiyə XİN-dən diplomatik mənbələr bildirib.

İki gün davam edəcək məsləhətləşmələrə Türkiyə xarici işlər nazirinin müavini, səfir Əhməd Yıldız və İranın xarici işlər nazirinin müavini Əli Baqiri Kəni sədrlik edəcək.

Qeyd olunub ki, Türkiyə ilə İran arasında mütəmadi olaraq keçirilən siyasi məsləhətləşmələrdə İranla ikitərəfli əlaqələrin müzakirəsi, regional və beynəlxalq hadisələr, xüsusilə Qəzzadakı vəziyyət haqqında fikir mübadiləsi aparılması nəzərdə tutulur.

NATO Ukrayna ilə bağlı toplanacaq

NATO-nun Hərbi Komitəsi yanvarın 17-18-də Brüssel-də Ukraynadakı vəziyyətlə bağlı iclas keçirəcək.

Musavat.com xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə Şimali Atlantika Alyansının mətbuat xidməti məlumat yayıb.

“İclasda ilk dəfə olaraq Ukrayna-NATO Şurası formatında görüş keçiriləcək”, - mesajda deyilir.

Tədbirdə NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberq, onun müavini Mirça Coana, o cümlədən siyasət və hərbi məsələlər üzrə ekspertlər çıxış edəcəklər.

İştirakçılar arasında müttəfiq ölkələr, Avstraliya, Yeni Zelandiya, Yaponiya və Cənubi Koreya da olacaq.

Musavat.com

Məşhur ticarət mərkəzi bağlandı

Gəncə-Universam QSC ləğv olunduğunu elan edib.

İqtisadiyyat.az-a xəbər verir ki, bununla bağlı QSC-nin növbədənkenar ümumi yığıncağında qərar qəbul olunub.

Beləliklə, qərarla ticarət mərkəzinin bağlanması rəsmiləşdirilib.

Qeyd edək ki, Gəncə-Universam 1998-ci ildən fəaliyyət göstərirdi. Şirkətin qanuni təmsilçisi İbrahimova Gülpəri Məcid qızıdır. Nizamnamə kapitalı isə 184 862 manat olub.

Ötən ay QSC-nin ləğv olunacağı ilə bağlı məlumatlar yayılmışdı.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatının istehsal həcmnin 90%-i sığortalanmayıb

“Hazırda Aqrar Sığorta Fondunun topladığı sığorta haqları ümumi kənd təsərrüfatının istehsal həcmnin 10%-ni əhatə edir. Yəni 90%-lik istehsal həcmi hələ də sığortalanmayıb”.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bunu Aqrar Sığorta Fondunun İdarə Heyətinin sədri Fuad Sadıqov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

O deyib ki, fermerlər könnüllü müraciət edərək öz risklərini sığorta edə bilərlər: “Biz sığorta hadisəsi baş vermiş 100 istehlakçıdan 75-nə sığorta ödənişi vermişik”.

Ailə problemləri, məişət cinayətləri parlamentdə qaldırıldı - nəticə olacaqmı...

Mehriban Zeynalova: "Araşdıranda görürük ki, bu məsələlərin əksəriyyətinin kökündə sosial problemlər dayanır"

Azərbaycanda 2023-cü ilin yanvarından avqusta qədər 14 min 544 boşanma faktı qeydə alınıb. Bu müddət ərzində 33.836 nikah qeydə alınıb.

Belə aydın olur ki, qurulan ailələrin 40 faizdən çoxu dağılır.

Habelə, son vaxtlar məişət zorakılıqları, qadın qətləri də artıb.

Bu məsələ parlamentdə müzakirəyə çıxarılıb.

Deputat Siyavuş Novruzov qadınların öldürülməsi ilə bağlı xəbərlərə diqqət çəkib. O, Milli Məclisin son iclasında deyib ki, mətbuatı açarsan, qardaş bacısını öldürdü, ər arvadını baltaladı və s. tipli xəbərlər var. Deputat qeyd edib ki, elə gün olur Azərbaycanda 7, elə gün olur 2 qadın öldürülür:

"Orta hesabla ildə 1000 qadın bu cür cinayətin qurbanı olur. Burada "TikTok"-un, yeni texnologiyaların rolu var, bu məsələ araşdırılmalıdır. Bu cinayətlər istənilən yerdə - küçədə, konsert salonlarında baş verir. Əvvəllər bu hadisələr şəhərdə çox idisə, indi kənd yerlərində də belədir. Rusiyaya çıxıb gedir, gəlib birinci həyat yoldaşını öldürür. İkincisi, gədir xaricə, ailəsi ilə maraqlanmır, gəlib arvadını, bacısını öldürür. Televiziya da da bunu tərənnüm edən serialların qarşısı alınmalıdır. Göstərilər, bilməyənlərə də öyrədirlər".

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova deyib ki, 2022-ci ildə cəmi 51 nəfər məişət zorakılığı ilə bağlı hadisələr nəticəsində

ölüb: "Bəzən hadisənin daha dəhşətli görünməsinə səbəb onun çox müzakirə olunmasıdır. Ona görə də bizə elə gəlir ki, gündə 7 qadın məişət zorakılığından ölür. Amma elə deyil. Biz zorakılıq törədən kişiləri reabilitasiyaya cəlb etməliyik, onlarla psixoloji olaraq işləməliyik. Bunun üçün belə mərkəzlər yaradılmalıdır. Amma bu vaxt alan prosesdir, biz bunu etməliyik".

"Azərbaycan ailələrinin çox böyük problemləri var ki, geniş müzakirə olunmalıdır. Onlardan biri ailələrin tez dağılmasıdır. Bizdə möhkəm ailə institutu olub, təəssüf ki, indi bu zəifləyir. Abort, qızların ana olmaq istəməməsi problemdir". Bu nu isə Sabir Rüstəmxanlı deyib.

"Bilmək istərdim ki, komitə ailələrin qorunması məsələsinə kömək edən uşaq pulu məsələsinə dövlət qarşısında qaldırıbmı? Bu məsələ bir neçə dəfə Milli Məclisdə də müzakirə olunub", - deputat bildirib.

B.Muradova bildirib ki, qanunvericilikdə çoxuşaq ailələrin sayı məsələsinə baxmaq, ödəniş üçün uşaq sayı həddini aşağı endirmək olar: "Ünvanlı yardımların daha əlçatan olması ilə bağlı məsələlər də həll edilə bilər... Boşanmaların bir çoxu ailədə iqtisadi vəziyyətlə bağlı olursa, boşandıqdan sonra bu vəziyyət daha da kəskinləşir. Buna görə də biz Aliment Fondunun yaradılması ilə bağlı təkliflər verməliyik".

Ailə institutu ilə bağlı problemlər gerçəkdən də

rindir və vəziyyət o həddə çatıb ki, bu, parlament səviyyəsində müzakirə olunur. Bəs hansısa nəticələri olacaqmı? Təsiredici tədbirlər, mexanizmlər işə salınacaqmı? Bunlar nədən ibarət ola bilər? İlk, təcili olaraq hansı addımlar atılmalıdır?

Mövzu ilə bağlı "Təməz Dünya" Qadınlara Yardım İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova "Yeni Müsavat"a danışdı: "Ümumiyyətlə, ona çalışılır ki, 2030-cu ilə qədər bütün ölkələrdə zorakılıqların, müxtəlif problemlərin qarşısı alınsın.

Araşdıranda görürük ki, bu problemlərin əksəriyyətinin kökündə sosial problemlər dayanır. Sosial problem dedikdə buraya təhsil, işsizlik, məşğulluğa əlçatanlığının olmaması və yaxud sosial xidmət paketlərinin məhdud sayda olması, kifayət qədər çox olamaması, məlumatsızlıq daxildir. O da məlumdur ki, həssas qrupların sosial problemlərinin daha çəvik həll olunması üçün cənab Prezident "Sosial xidmətlərin genişlənməsinə dair" Sərəncam imzalayıb. Bu sərəncam 2023-2026-cı illəri əhatə edir və burada həssas qruplara xidmət paketlərinin genişlənməsi ilə bağlı xüsusi tapşırıqlar verilib. Çox yaxşı sənəddir.

Bəli, təhlillər onu göstərir ki, sosial şəbəkələr də boşanmalara səbəb ola bilər. Əgər insanın sosial vəziyyəti normaldırsa, onun sosial şəbəkədə pul qazanmaq ehtiyacı olmayacaq. Özümüz də görürük ki, əksəriyyət "Tik-

Tok"-dan jeton, pul qazanır. Pul qazanmaq üçün də hər cür eybəcərlikləri təbliğ edir, bununla fərqlənməyə, daha çox baxış yığmağa, daha çox pul yığmağa çalışırlar. Bu reallıqdır və bu reallıqdan qaça bilmərik. Bunun kökündə də əksər hallarda həssas qruplarla bağlı kompleks tədbirlərin, sosial xidmət paketlərinin kifayət qədər geniş olmaması dayanır. Məsələn, uşaq pulu, alimentin alınması problemi, ailə dəyərlərinin əvvəlki kimi olmaması, ailə, qohumluq münasibətlərində dəstəyin azalması, işsizliyə görə müavinət məbləğinin kifayət qədər olmaması, yaxud yaşa görə iş yeri tapa bilməmək və sairə. Hər kəsə məlumdur ki, özəl sektorlar 30-35 yaşdan sonra şəxsləri işə götürmək istəmir və bunun özü də ciddi sosial problemlər yarada bilər. Və yaxud bəzən şəxslər problemi ilə bağlı aidiyyəti qurumlara müraciət edir, amma qurumun əməkdaşları sona qədər onun probleminin həll edilməsinə maraq göstərmir, düzgün istiqamətləndirmir.

Qeyd edirəm ki, televiziyalarda da xidmət paketləri var, amma əksər hallarda televiziya onların təbliği ilə bağlı məşğul deyil, bununla bağlı məarifləndirici proqramlar, roliklər hazırlamır. Vətəndaş bəzən bilmir ki, filan ünvana getmək, qaynar xəttə zəng etmək yetərlidir ki, onun problemi həll olunsun, amma bu haqda məlumatlı deyil. Yəni ümumilikdə kompleks yanaşma yoxdur və bu da həssas qrupların davranış pozuntusuna gətirib çıxarır".

Qurum sədri qeyd edib ki, Aliment Fondu ilə bağlı məsələ uzun müddətdir ki, müzakirə olunsa da, hələ ki yenilik yoxdur: "Ümumiyyətlə, hesab edirəm ki, insan haqlarına, prinsiplərinə söykənən "ailə yol xəritəsi" yaradılmalıdır. Burada tərəflərə hüquq və məsuliyyətləri bildirilməli, ilkin dəstək üçün sosial xidmət paketləri barədə məlumat verilməlidir. Yeri gələndə psixoloji dəstək proqramları, hüquqi məlumat-

Gürcüstan Azərbaycana avtomobil ixracını kəskin artırıb

Gürcüstan 2023-cü ilin ilk yanvar-noyabr ayları ərzində Azərbaycana 408,99 milyon ABŞ dolları dəyərində 21 211 ədəd avtomobil ixrac edib.

APA-nın Tiflis müxbiri xəbər verir ki, bu barədə məlumatı Gürcüstanın Milli Statistika İdarəsi yayıb.

Bildirilib ki, Azərbaycana ixrac edilən avtomobillərin sayı illik ifadədə 6 489 ədəd və ya 23,4% azalıb, lakin dəyəri 138,66 milyon dollar və ya 51,2% artıb. Ötən ilin 11 ayı ərzində Gürcüstan Azərbaycana 270,33 milyon dollar dəyərində 27 700 ədəd avtomobil ixrac edib.

Statistikaya əsasən, bu il noyabrədək Gürcüstan 1 milyard 946,94 milyon dollar dəyərində avtomobil ixrac edib ki, bu da illik ifadədə 2,5 dəfə çoxdur. Avtomobil bu il Gürcüstanın əsas ixrac məhsulu olub.

Dövlətə xəyanətdə ittiham edilən şəxsə 18 il cəza istənilir

Dövlətə xəyanətdə ittiham edilən Tərlan Abbasovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşmaq üzrədir.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Novruz Kərimovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə dövlət ittihamçısı çıxış edib.

O, Tərlan Abbasovun 18 il azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Məhkəmə prosesi yanvarın 18-də davam etdiriləcək. Təqsirləndirilən Tərlan Abbasova Cinayət Məcəlləsinin 274-cü (dövlətə xəyanət) maddəsi ilə ittiham verilib.

landırma, nikahla bağlı müqavilələrin bağlanması və yaxud nikahların rəsmiləşməsi ilə bağlı məsləhətlər verilməlidir. Müşahidə edirik ki, indi insanlar bir çox hallarda məsuliyyətdən qaçmaq üçün nikaha girmir və yaxud uşaqları ilə bağlı atalıq faktorunu təsdiqləmək istəmirlər. Bunların da bir çoxu zorakılıqla nəticələnir və yaxud şəxslər problemlərini həll etmək, ehtiyaclarını qarşılamaq üçün başqa istiqamətlərə yönəlir.

Buna görə də həssas qruplarla bağlı ümumi qeydiyyat aparılmalı, real vəziyyət qiymətləndirilməli, onların ehtiyacına uyğun çəvik, effektiv, birgə əməkdaşlıq çərçivəsində fəaliyyət proqramları hazırlanmalıdır.

O ki qaldı qızların ana olmaq istəməməsinə, bunun səbəbləri müxtəlifdir. Məs-

lən, səbəblər ifrat məsuliyyət, karyera uğrunda, mübarizə və yaxud gələcəyə ümidin olmaması ola bilər. Yəni qadın gələcəyinə əmin olmur, ifrat məsuliyyətdir, karyeristdir və yaxud karyerist deyil, amma dünyada, ətrafında baş verən problemlər onu qorxudur, ona görə də ana olmaq istəmir.

Bəlkə də fərqi deyilik, amma pandemiya insanlarda kifayət travma, ümitsizlik yaradıb. Pandemiya zamanı travma yaşayan insanların sabah bağlı ümidi itib, buna görə də uşaq dünyaya gətirmək istəmir.

Və yaxud qarşı tərəflərin bir-birinə inamı, güvəni olmaması da bu məsələyə təsir edir. Əvvəllər tərəflər kifayət qədər bir-birinə inanıb, etibar edib, ailə qururdu. İndi isə bu etibar, inam itib".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan ermənilərin reintegrasiya məsələsi ilə bağlı bütün müraciətlərə baxmağa hazırdır. APA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev BBC-yə müsahibəsində deyib.

“Bütün işğal dövrü ərzində Ermənistan azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə həyata keçirib. Bir milyon azərbaycanlı hələ də qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətindədir. Azərbaycanda bir milyon qaçqın və məcburi köçkünün öz evlərinə qaytarılması prosesi gedir və onlar 30 ildən artıq bu hüquqdan məhrum ediliblər. Lakin biz onları qalmağa çağırmağımıza baxmayaraq, Qarabağı tərk etmək qərarına gələn ermənilər də oldu. Azərbaycan onların geri qayıtması üçün bütün imkanları, o cümlədən təhlükəsizliyi təmin edir. Bu səbəbdən biz vətəndaşlıq üçün ərizələrin verilməsi üçün xüsusi elektron portal yaratmışıq. Birincisi, biz müəyyən etməliyik ki, ermənilərin geri qayıtması üçün müvafiq qanunvericilik bazası olmalıdır. Burada əsas ilkin şərtlərdən biri də Azərbaycan qanunlarına və qaydalarına uyğun olaraq Azərbaycan vətəndaşlığına və yaşayış yerinin qəbul edilməsidir. Bu səbəbdən və biz aydın şəkildə bildirdik ki, hər bir konkret hal əsasında bütün müvafiq hüquqi müraciətləri nəzərdən keçirməyə və baxmağa hazırıq”, - deyə o bildirdi.

“Azərbaycanla Ermənistan arasında diplomatik səviyyədə danışıqlar aparılır”

Hikmət Hacıyev: “Ermənilərin reintegrasiya məsələsi ilə bağlı bütün müraciətlərə baxmağa hazırıq”

fiq qanunvericilik bazası olmalıdır. Burada əsas ilkin şərtlərdən biri də Azərbaycan qanunlarına və qaydalarına uyğun olaraq Azərbaycan vətəndaşlığına və yaşayış yerinin qəbul edilməsidir. Bu səbəbdən və biz aydın şəkildə bildirdik ki, hər bir konkret hal əsasında bütün müvafiq hüquqi müraciətləri nəzərdən keçirməyə və baxmağa hazırıq”, - deyə o bildirdi.

H.Hacıyevin sözlərinə görə, hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında diplomatik səviyyədə danışıqlar aparılır: “Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi bağlamağa hazırdır. Bu səbəbdən Azərbaycan da beş fundamental prinsip və sülh müqaviləsinin mətnini təklif edib. Hazırda Ermənistan və Azərbaycan arasında birbaşa danışıqlar çərçivəsində diplomatik öhdəliklər var. Hesab edirəm ki, Ermənistan və Azərbaycan müsbət gündəmlə dünyanı təəccübləndirməyi bacarır. Dekabrın 7-də iki ölkə birgə bəyanat yayaraq, sülh gündəmini irəli sürmək və etimad quruculuğu tədbirlərini həyata keçirmək niyyətlərini ifadə edib”.

“Müharibə yoxdur, vəhşilik yoxdur, qarşıdurma yoxdur, əsgərlər kazarmalarına qayıdırlar. Yerli olaraq nisbi sülh təmin edildi. İndi sülh müqaviləsinin imzalanması da daxil olmaqla, onu davamlı sülhə çevirməyin vaxtıdır”, - deyə H.Hacıyev qeyd edib.

O qeyd edib ki, son üç ayı iki ölkə müstəqillik əldə etdikdən sonra Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri tarixində ən sakit dövr hesab etmək olar.

“Müharibə yoxdur, vəhşilik yoxdur, qarşıdurma yoxdur, əsgərlər kazarmalarına qayıdırlar. Yerli olaraq nisbi sülh təmin edildi. İndi sülh müqaviləsinin imzalanması da daxil olmaqla, onu davamlı sülhə çevirməyin vaxtıdır”, - deyə H.Hacıyev qeyd edib.

“Neft yataqları zəlzələ ocaqlarını oyatmaqda effektiv rol oynayır” - seysmoloq

Qulam Babayev: “Seysmik risk xəritəsi ərsəyə gələrsə, bunun qarşısı alına bilər”

Son günlər yenə dünyanı zəlzələ kabusu bürüyüb. Belə ki, dekabrın 18-də paytaxt Pekin vaxtı ilə gecəyarı (Bakı vaxtı ilə saat 20:00) maqnitudası 6,2 bal olan bir neçə yeraltı təkan qeydə alınıb. Zəlzələ ocağı 10 km dərinlikdə yerləşib. Zəlzələnin episentrində və ətraf ərazilərdə evlərə, yollara və digər infrastrukturlara ziyan dəyib, elektrik və su təchizatında fasilələr yaranıb. Təbii fəlakətin təsiri qonşu Çin xai əyalətində də hiss olunub. Çinin şimal-qərbindəki Qansu və Çin xai əyalətlərində baş vermiş zəlzələ qurbanlarının sayı 131-ə nəfərə çatıb. Bu barədə Çin Mərkəzi Televiziyası məlumat yayıb. Məlumat görə, 1,5 mindən çox xilasedicinin iştirak etdiyi fəlakət zonasında genişmiqyaslı axtarış-xilasetmə əməliyyatlarına başlanılıb. Daha əvvəl 230-dan çox insanın xəsarət aldığı bildirilirdi. Axtarış-xilasetmə işləri çətin meteoroloji və coğrafi şəraitlə çətinləşib. Gecə zəlzələ zamanı çöldə havanın temperaturu -14 dərəcəyə enib.

Qeyd edək ki, dekabrın 18-də Hindistanda da 5,5 maqnitudalı zəlzələ baş verib. TASS-ın xəbərinə görə, bu barədə Avropa-Aralıq dənizi Seysmoloji Mərkəzi məlumat yayıb. Bildirilib ki, təbii

fəlakətin episentri 25 minə yaxın insanın yaşadığı Padam şəhərindən 25 kilometr cənub-qərbdə olub. Zəlzələnin ocağı 35 kilometr dərinlikdə yerləşib.

İslandiyada isə 24 saat ərzində 1000 zəlzələ baş verib. Mütəxəssislərin xəbərdarlıqlarından sonra Reykjavikdə vulkan püskürüb. Bu barədə “The Guardian” qəzeti məlumat yayıb. Qeyd olunub ki, vulkan yerli vaxtla saat 22:17-də Qrindavik şəhərinin şimalında baş verib. Məlumat görə, bölgədən 4 min

insan təhlükə səbəbilə təxliyə edilib. Fövqəladə vəziyyət elan edildikdən sonra Qrindavik şəhərinə gedən bütün yollar bağlanıb və insanların küçələrdə dolaşması qadağan edilib. Sosial mediada yayımlanan foto və videolar da zəlzələlər, təbii fəlakətlər və ya seysmik hadisələrdən cəmi bir saat sonra püskürdüyü göstərilir.

Göründüyü kimi, arda-ardə zəlzələlər, təbii fəlakətlər baş verir. Əsasən də bir ölkədə zəlzələ baş verdikdən sonra qonşu ölkələrdə də

güclü yeraltı təkanların baş verdiyinin şahidi oluruq. Bəs görəsən, bu zəlzələ dalğası daha hansı ölkələri cənginə alacaq? Azərbaycana necə təsiri var?

Yeri gəlmişkən, son dövrlər Xəzərdə zəlzələlər tez-tez baş verir. Dekabrın 14-də Xəzər dənizində qısa fasilədən sonra növbəti zəlzələ olub. Bu barədə Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin yaydığı məlumatda bildirilib. Məlumat əsasında, zəlzələ Lənkəran, Lerik ərazisində 3 baldan artıq hiss

olunub. Yada salmaq ki, bir müddət öncə dənizin Abşeron yarımadasına aid hissəsində baş vermiş yeraltı təkan Bakıda 5.6 bal gücündə hiss edilmişdi. Silsilə zəlzələlərin Xəzər çimərliklərini yarsız vəziyyətə salması barədə də məlumat verilib. Bəs görəsən, Xəzərdə neft yataqlarının olmasının zəlzələnin baş verməsinə, güclənməsinə təsiri varmı?

Geologiya və Geofizika İnstitutunun şöbə müdiri, elmlər doktoru Qulam Babayev mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə fikirlərini açıqladı. O dedi ki, Hindistanda zəlzələ baş verdi və bunun əks-sədası özünü Çində də göstərdi:

“Hətta Hindistandakı zəlzələ qonşu ocaqları faktiki olaraq oyatdı. Odur ki, Çində güclü zəlzələnin olacağını gözləyirdim. Bu, dünyada baş verən seysmo və tektonik aktivliyin ardıcıl surətdə baş verməsidir. Növbəti il də tektonik və seysmik aktivlik əvvəlki illərdən fərqli olaraq daha çox olacaq. O ki qaldı Çində olan bu zəlzələ dalğasının bizə tərəf gəlməsinə, o dalğa biz tərəfə gələ bilməz. Çünki qonşu ocaqlar mövcud deyil. Amma böyük, nəhəng plitələrin arasında əlaqələr var. Çində və Xəzərdəki zəlzələ ocağı qonşu olmasa da, böyük plitələrin arasında fiziki baxımdan əlaqə mövcuddur. Bu yaxınlarda Xəzər dənizində 4.5 bal gücündə Lənkəran, Asmara ətrafı silkələnmişdi. Bunun hələ davamı da olacaq. Dünya miqyasının müstəvisində Azərbaycan da da gələn il seysmoaktivlik davam edəcək”.

Qulam Babayev “neftin çıxarılmasının Xəzərdə zəlzələnin olmasına, seysmik aktivliyin artmasına təsiri varmı?” sualına belə cavab verib: “Dünyada belə bir elmi istiqamət var ki, neft yataqlarının istismarı, işlənilməsi müəyyən dərəcədə seysmoocaları oyatmaqda effektiv rol oynayır. Çünki neft yataqları Xəzər dənizinin dərinliklərindədir. Neft çıxıdıcısı çökmədir də, dərinlikdən neft çıxır, yuxarıda olan dəniz kütləsi, yaxud quru kütləsi aşağı çökür. Aşağı çökməklə seysmik yataqlarını triger effekti, yəni hərəkətə gələn effekti rolunu oynaya bilər. Yəni əlavə aktivləşmə olur.

Ümumiyyətlə, neft istismarı, neft yataqlarının işlənilməsi ölkəyə böyük iqtisadiyyat göstəriciləri gətirir. Bu davam olunmalıdır. Sadəcə, seysmik aktivlik anlamı əhali arasında maarifləndirmə, seysmik təhlükə xəritələrinin mükəmməlləşdirilməsi istiqamətində işlər aparılmalıdır. Neftin istismarı, işlənilməsi davamlı olmalıdır. Çünki bu iqtisadiyyatımıza gəlir, rifah gətirir. Yəni zəlzələ baş verməsinə görə istismarı azaltmaq, dayandırmaq düzgün deyil. Nə etmək lazımdır? Seysmik aktivlik haqqında maarifləndirmə lazımdır. Seysmik risk xəritəsinin qurulması ilə bağlı dövlət proqramı yaradılmalıdır. Burada bir neçə dövlət strukturu iştirak etməlidir, bizim şöbəmiz daxil olmaqla. Yalnız həmin o seysmik risk xəritəsinin ərsəyə gəlməsi bir növ maarifləndirmə, seysmik tədbirlərin görülməsində böyük bir addımdır”.

□ Afaq MİRAYIQ, “Yeni Məşavət”

Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) dekabrın 19-da keçirilən iclasında hakim Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən İlham Əliyevin prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsi təsdiqlənib.

MSK Yeni Azərbaycan Partiyasının növbədənənar prezident seçkisində səlahiyyətli nümayəndələrini də qeydə alıb.

Qərarla YAP sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov və YAP sədrinin müavini Əli Əhmədov partiyanın növbədənənar prezident seçkisindəki səlahiyyətli nümayəndəsi təyin edilib. Mərkəzi Aparatın rəhbərinin müavini Əhliman Tağıyev isə maliyyə məsələləri üzrə səlahiyyətli nümayəndə təyin olunub.

Dünən isə Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası (AHİK) İlham Əliyevin gələn növbədənənar seçkidə prezidentliyə namizədliyini dəstəkləyib.

AHİK-in növbədənənar qurultayında bununla bağlı qərar qəbul edilib.

Namizədliyini irəli sürən digər şəxslərin də sənədləri MSK-ya təqdim edilib.

Namizədlərin təsdiqlənməsindən sonra 40 min imza yığılması mərhələsi və bunun ardınca təbliğat-təşviqat prosesidir.

Ötənlərdə seçkiqabağı təbliğat-təşviqat mərhələsində namizədlər daha çox iki metoddan yararlanıb-televiziya debatları, çıxışları və təbliğat mitinqləri.

Bəs bu dəfə necə olacaq?

Bəllidir ki, efir təbliğatı ilə bağlı qanunda yeniliklər var. Bu yeniliklərin fonunda tv təbliğatı hansı formada aparıla bilər? Namizədlər hansı üsullardan yararlanacaq?

Prezidentliyə namizədliyi Böyük Azərbaycan Partiyası tərəfindən irəli sürülən Elşad Musayev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, namizədlik üçün sənədlərini MSK-ya təqdim edib: "MSK-dan cavab gözləyirik. Müsbət cavab olsa, imza vərəqlərini bizə təqdim edəcəklər və bundan sonra imza toplama prosesi start götürəcək. İmza toplamaq ağır bir işdir, bunun üçün ayrılan zaman azdır. Ona görə də bütün resurslarımızı işə salıb imzaları toplayıb təhvil vermək niyyətindəyik. Rəsmi namizəd kimi qeydə alındıqdan sonra isə təbliğat-təşviqat işlərinə başlayacağıq. İşlər o qədər çoxdur ki, daha çox hansı təbliğat-təşviqat üsullarından istifadə edəcəyimizi bu gün hələ dəqiq müəyyən etməmişik. Hansı formada uyğun olsa, qanunların yol verdiyi çərçivədə təbliğat-təşviqat aparacağıq. Seçicilərlə görüşlərimiz də olacaq. Sosial şəbəkələrin imkanlarından geniş istifadə edəcəyik. Biz uzun illərdir bir çox seçkilərdə iştirak etmişik və təcrübəmiz var".

Prezidentliyə namizədlər təbliğat işlərini necə quracaq - mitinq, tv çıxışları, yoxsa...

Prezidentin köməkçisi, DİN və Baş Prokurorluğun rəhbərliyinə daxil olan şəxslər, DSK sədrləri MSK-da - "Arxayınlaşmaq olmaz" xəbərdarlığı edildi

Namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Fuad Əliyev də sənədlərini MSK-ya təqdim etdiklərini bildirdi:

"Qanuna görə, MSK 5 gün ərzində bizə cavab verməlidir. Namizədliyimiz qeydə alındıqdan sonra təbliğat-təşviqat kampaniyasını televiziya, radio, digər media resursları və sosial şəbəkələr vasitəsilə aparacağıq. Həmçinin seçicilərlə görüşlərimiz olacaq. Yəqin ki, namizədlərə qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq təbliğat-təşviqat imkanları yaradılacaq. Biz də bu imkanlardan istifadə edəcəyik. Nəzərdə tutmuşuq ki, Bakı, Gəncə, Sumqayıt, Lənkəran və digər şəhərlərimizdə seçicilərlə açıq havada görüşlər keçirək".

MSK-nın seçki hazırlıqları isə davam edir. Dekabrın 20-də MSK-da dairə seçki komissiyalarının sədrləri üçün müşavirə keçirilib.

Müşavirədə iştirak edən Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi-ərazi-təşkilati məsələlər şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev bildirib ki, ölkə üzrə 125 seçki dairəsində səsvermə hüququ olanların sayı 1 milyon 143 min 620 nəfər artıb: "Azərbaycanda 6 milyon 354 min 556 nəfər səsvermə hüququ olan şəxs var. Seçici siyahılarında sayın artması bir sıra daxili və xarici miqrasiya ilə şərtlənib".

Z.Nağdəliyev deyib ki, Seçki Məcəlləsinə əsasən, yerli icra orqanları vətəndaşların normal səsverməsi üçün seçki məntəqələrini normal vəziyyətə gətirməlidir: "Artıq seçki məntəqələrinə

baxış keçirilməkdədir. Seçkilərdə məntəqələr fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin edilməlidir. MSK dərhal əlaqəli şəkildə olan problemlərin aradan qaldırılması ilə məşğul olacaq. Seçkiqabağı görüşlərin keçirilməsi üçün bütün namizədlərə bərabər şərait yaradılır. Sərbəst toplaşmaq üçün bütün tələblərə uyğun açıq və qapalı yerlər ayrılacaq. Ayrılmış yerlər mətbuat vasitəsilə geniş ictimaiyyətinə təqdim ediləcək. Seçici siyahılarının dürüst hazırlanması vacib şərtir. Seçici siyahılarının tam olmaması ilə bağlı beynəlxalq müşahidəçilər iradlarını bildirdilər. MSK sədri isə hər dəfə vurğulayırdı ki, Azərbaycanda seçki hüququ pozulan bir nümunə belə yoxdur. Seçici siyahılarının dəqiqləşdirilməsi seçki gününədək bütün aidiyyəti strukturlar tərəfindən davam etdiriləcək. Bu iş ciddi nəzarətimizdədir. Müşahidə kameraları bizə bir sıra nöqsanları aradan qaldırmağa kömək edib.

Məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri səsər sayılarda otağı tərk etməməlidir. Bu, müşahidə kameralarında görünür. Səsvermə qutuları sahibsiz qoyulmamalıdır. Hər birimizin vəzifəsi odur ki, ölkəmizin nüfuzunu qoruyub saxlayaraq, qarşıdakı prezident seçkilərini heç bir nöqsana yol vermədən keçirək. Bunun üçün üzərimizə düşən vəzifələr hamımıza aındır. Hamımızı qarşıda məsuliyyətli və gərgin iş rejimi gözləyir. İşimizi elə qurmaliy ki, 7 fevral seçkiləri həm ölkəmizdə, həm də beynəlxalq aləmdə yüksək qiymətləndirilsin".

Hakimiyyət rəsmisi deyib ki, bu gün Azərbaycanın seçki qanunvericiliyi öz demokratikliyinə görə dünyanın ən aparıcı ölkələrinin qanunvericiliyindən geri qalmır. Seçkilərin keçirilməsi istiqamətində hər mərhələdə daha irəli getmişik: "Seçki prosesinin daha şəffaf keçirilməsi, heç bir qanun pozuntularına yol verilməməsi ilə bağlı ciddi tapşırıqlar verilib. Seçkilərin uğurlu nəticələrini mümkün etmək üçün başlıca şərt İlham Əliyevin siyasi iradəsi, bütün dünyada siyasi nüfuzu və xalqla sıx birliyi olub. Cənab Prezidentin möhkəm iradəsi sayəsində ölkəmizin bütün ərazisində suverenliyimiz bərpa edilib. Azad edilmiş ərazilərdə böyük bərpa işləri aparılır. Bütün dünya azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış prosesini heyranlıqla izləyir. Artıq o ərazilərə 4395 nəfər köçürülüb. Eyni zamanda 20 mindən çox insan azad edilmiş ərazilərdə abadlıq işlərinə cəlb edilib. Azərbaycan müstəqillik əldə edəndən sonra bu ərazilərdə ilk dəfə seçkilər keçiriləcək".

MSK sədri Məzahir Pənahov isə deyib ki, Azərbaycanda seçkilər beynəlxalq ictimaiyyət üçün açıqdır: "Növbədənənar prezident seçkisi dövründə MSK-nın əsas vəzifələrindən biri də məsuliyyəti olan dövlət orqanları ilə birlikdə tədbirin keçirilməsidir. İndiyə qədər keçirilən seçkilərdə bu vəzifənin öhdəsindən gəliblər. MSK tərəfindən prezident seçkisi ilə bağlı lazımi addımlar atılır. Ölkədə prezident seçkisinin

keçirilməsi ilə bağlı heç bir problem yoxdur. Təbii ki, seçki şəffaf keçirilməlidir. Şəffaf keçirilməyən seçki dünyada qəbul olunmur. Bizdə yerli müşahidəçi baxımından məhdudiyyət yoxdur. Bütün beynəlxalq ictimaiyyət üçün bizim seçkilər açıqdır.

Seçkilərin müşahidəsi şəffaf keçirilməlidir. Azərbaycanda 15 ildən artıq vebkameralarla müşahidə tətbiq olunur. Bunun tətbiqi ölkə başçısının tapşırığı ilə olub. Seçkilər zamanı vebkameralar arası kəsilmədən seçki məntəqəsində baş verən prosesləri göstərir. Bu, dünya praktikasında bir ilkdir və bunu Azərbaycan tətbiq edir. Müəyyən qərəzli qurumlar var ki, yerlərdə hansısa problem olanda bundan siyasi maraqlara xidmət üçün istifadə edirlər. Bəzi beynəlxalq qurumlarda seçkini siyasi maraqlara xidmət edən tədbir kimi qəbul edirlər. Beynəlxalq qurumlardan bizim heç bir narazılığımız yoxdur, biz onlardan hər zaman faktları istəmişik. Seçki Azərbaycan ictimaiyyəti üçün keçirilir. Beynəlxalq qurumlar mənasız səbəbi yüksək səviyyəyə qaldırmağa çalışırlar. Amma dairə seçki komissiyaları buna yol verməməli, arxayınlaşmamalıdır. Heç kimin haqqı yoxdur ki, arxayınlaşsın. Deməsinlər ki, onsuz da beynəlxalq qurumlar öz istədikləri nəticəni verirlər. Biz öz vəzifəmizi düzgün yerinə yetirməliyik ki, beynəlxalq müşahidəçilər bəhanələr üçün çox çətinlik çəksinlər. Dünyanın hər ye-

rində seçkilərdə xoşagəlməz hallar baş verir. Müəyyən qərəzli qurumlar var ki, seçkilərdən sui-istifadə edirlər. Onlara imkan verməməliyik".

Daxili işlər nazirinin müavini İsmət Əliyev isə bildirib ki, dairə və məntəqə seçki komissiyalarının polis səlahiyyətləri çərçivəsində qaldırdığı məsələlər aktiv şəkildə həllini tapacaq. Həmçinin "exit-poll"ə mane olan halların qarşısı dərhal alınacaq: "Səsvermə başa çatdıqdan sonra bülletenlərin sayılması prosesində məntəqələrin mühafizəsi təmin ediləcək. Bütövlükdə DİN-in şəxsi heyəti qarşıya qoyulmuş bütün vəzifələri tam həcmdə yerinə yetirəcək. Azərbaycanda seçkilərin keçirilməsi üçün ictimai asayişin təmin edilməsi istiqamətində lazımi tədbirlər həyata keçirilir. Seçkilərin keçirilməsinə mane olmaq istəyən qüvvələrin qarşısını almaq üçün zəruri tədbirlər görülür. İnzibati ərazilərdə və səsvermə günü seçki məntəqələrinin ətrafında vəziyyətə nəzarət ediləcək. Profilaktik qeydiyyatda olan şəxslər artıq müşahidəyə götürülüb".

Baş prokurorun birinci müavini Elçin Məmmədov isə deyib ki, seçki komissiyalarının işinə mane olanlar inzibati və cinayət məsuliyyətinə cəlb ediləcəkdir: "Seçkilər demokratiyanın başlıca göstəricisidir. Seçkilərlə bağlı prokurorluq orqanlarının vəzifələri əsasən, daxil olmuş şikayətlərə baxılması ilə bağlıdır. 2002, 2009, 2016-cı illərdə referendumla bağlı bizə ümumiyyətə müraciətlər daxil olmayıb. Son prezident seçkiləri ilə əlaqədar da bu kimi şikayət tərkibli müraciətlər prokurorluq orqanlarına daxil olmayıb. Seçki komissiyalarının işinə mane olanlar və müdaxilə edənlər inzibati və cinayət məsuliyyətinə cəlb ediləcək. Belə hallarda seçki komissiyaları prokurorluq orqanlarına müraciət edə bilər. Eyni zamanda seçki komissiyalarından şikayətlər məhkəməyə verilib. Məhkəmə qərarlarından yuxarı instansiya məhkəmələrində bu işlərə 3 gün müddətində baxılmalıdır. Seçki komissiyalarının işinə müdaxilə etməyə, seçki sənədlərini saxtalaşdırmağa görə cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulub".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycanın bu ilin yanvar-noyabr aylarını əhatə edən xarici ticarət statistikasi açıqlanıb. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatından aydın olur ki, 2023-cü ilin 11 ayında Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsi 47 milyard 325.67 milyon dollar təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə dövriyyənin 3,8 faiz azalması deməkdir. On bir ayda ixracımız 13,3 faiz azalaraq 31 milyard 512.99 milyon ABŞ dolları təşkil edib. İdxal isə 22,7 faiz artaraq 15 milyard 812.68 milyon ABŞ dollarına çatıb. Beləliklə, xarici ticarət dövriyyəsində 15 milyard 700.31 milyon dollarlıq müsbət saldo yaranıb. Bu, ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 33,3 faiz azdır.

On bir aydakı ixracımızın 28 milyard 479 milyon 306.41 min dollarını neft-qaz, qalanını isə qeyri-neft-qaz məhsulları təşkil edib.

Bu dövrdə hüquqi və fiziki şəxslər dünyanın 200 ölkəsi ilə ticarət əməliyyatları həyata keçiriblər. Xarici ticarət iştirakçılarının sayı 67 515 nəfər təşkil edib. Onlardan 57 264 nəfəri fiziki, 10 261 nəfəri isə hüquqi şəxslərdir. Hüquqi şəxslərin 278-i dövlət, 9 min 973 nəfəri isə özəl sektorun nümayəndələri olub.

On bir ayda Azərbaycana 7 616 adda mal və məhsul idxal, ölkədən 3 383 adda mal və məhsul ixrac olunub.

Xarici ticarətimizdə İtaliya birinci (14 599 772.30), Türkiyə ikinci (7 197 416.78), Rusiya üçüncü (3 952 067.09) yerdə qərarlaşıb.

İdxalda artım nəyin hesabınadır?

2023-cü ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycana 104 milyon 738 min dollar dəyərində diri heyvan idxal olunub ki, bu da illik ifadədə 37 milyon 196 min dollar və ya 55 faiz artım deməkdir. Ötən ilin 11 ayında Azərbaycana 67 milyon 542 min dollar dəyərində diri heyvan idxalı qeydə alınıbmışdı.

Hesabat dövründə ölkəyə ət idxalı çəki baxımından azalsa da, dəyər baxımından kəskin bahalaşma diqqəti cəlb edir. Belə ki, əgər ötən ilin 11 ayında 38 348.14 ton ətin idxalına 72 milyon 201.90 min dollar xərc çəkilməmişdysə, bu ilin eyni dövründə 38 286.67 ton ət üçün 78 milyon 555.98 min dollar ödənilib. Bu isə o demək-

Xarici ticarət dövriyyəsini azaldan səbəblər - təhlil

Əczaçılıq məhsullarının idxal qiymətləri azalıb - daxili bazarda əksini tapıbmı; pambıq məhsulları, şəkər, çay ixracı azalıb...

dir ki, 1 ton ət üçün keçən 1882 dollar ödənilibsə, bu il qiymət 2 min dollardan yuxarı olub.

Bu ilin 11 ayında Azərbaycana 283 milyon 377 min dollar dəyərində 1 milyon 94 min ton buğda idxal edilib. Bu göstərici ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə həcm baxımından 6.3 faiz və ya 72.9 min ton, məbləğ baxımından isə 28.8 faiz və ya 114.6 milyon dollar azalıb. Hesabat dövründə ölkəyə gətirilən buğdanın 1 tonunun orta qiyməti 22.3 faiz və ya 74.2 dollar azalaraq 258.8 dollara (440 manat) bərabər olub. Bu göstərici ötən ilin müvafiq dövründə 333 dollar (566.1 manat) təşkil etmişdi.

2023-cü ilin yanvar-noyabr aylarında ölkəmizə 83.5 milyon dollar dəyərində 14 min 916 ton kərə yağı idxal edilib. Bu, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə dəyər baxımından 13.7 faiz və ya 13.2 milyon dollar, həcm baxımından isə 11 faiz və ya 1 839 ton azalmanı göstərir. Belə ki, 2022-ci ilin ilk 11 ayında Azərbaycana 96.7 milyon dollar dəyərində 16.7 min ton kərə yağı və süddən hazırlanmış digər yağlar idxal edilmişdi.

Bu il Azərbaycanın əczaçılıq məhsullarının idxalına çəkdiyi xərclərdə azalma qeydə alınıb. Ötən ilin yanvar-noyabrında 24

858.41 ton əczaçılıq məhsullarının idxalına 601 cmlayon 164.57 min dollar sərf olunubsa, bu il 24 957.56 tona 520 milyon 475.78 min dollar ödənilib. Göründüyü kimi, idxal həcm baxımından 4 faiz artsa da, onun dəyəri 13,4 faiz azalıb. İdxaldakı bu azalma daxili bazarda nəinki hiss olunmayıb, əksinə, bütün dərman preparatları üzrə bahalaşma qeydə alınıb.

2023-cü ilin ötən dövründə ölkəyə avtomobil idxalında kəskin artım baş verib. Bu dövrdə ümumilikdə 1 milyard 552,3 milyon dollar dəyərində 88 min 738 ədəd avtomobil idxal olunub. Nəticədə 2022-ci ilin yanvar-noyabr ayları ilə müqayisədə ölkəyə idxal olunan avtomobillərin sayı 32,7 faiz və ya 21 min 872 ədəd, dəyəri isə 63,3 faiz və ya 590,2 milyon dollar artıb. 2022-ci ilin müvafiq dövründə Azərbaycana 932 milyon dollar dəyərində 66 min 866 ədəd avtomobil idxal edilmişdi.

Avtomobil idxalında əsas müsbət məqam elektromobil idxalının artmasıdır. Belə ki, elektromobil idxalı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6.7 dəfə artaraq 2737 ədədə çatıb.

İdxalı kəskin artan daha bir mal qrupu geyim əşyaları və geyim üçün ləvazimat-

lardır. On bir ayda ölkəyə 384 milyon 675 min ABŞ dolları dəyərində belə mallar gətirilib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 119 milyon 289 min ABŞ dolları və ya 45 faiz çoxdur.

Qeyri-neft emal məhsulları ixracı artıb

2023-cü ilin yanvar-noyabrında Azərbaycandan meyvə-tərəvəzin emal məhsullarının ixracında ciddi artım var ki, bu da xeyli müsbət dəyişiklik hesab olunmalıdır. Belə ki, ötən ilin 11 ayındakı 21 milyon 514.11 dollarlıq 17 160.16 ton ixrac qarşı bu ilin eyni dövründə 28 milyon 909.90 min dollarlıq 22 649.82 ton ixrac reallaşıb. Dəyər ifadəsində artım 34,5 faiz, çəki baxımından isə 32 faiz təşkil edib.

Hesabat dövründə Azərbaycan 641 milyon 188 min dollar dəyərində 641 min 740 ton meyvə-tərəvəz ixrac edib. Bu, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ixracın dəyər baxımından 8 faiz və ya 47.8 milyon dollar, həcm baxımından isə 12.2 faiz və ya 6.6 min ton artması deməkdir. 2022-ci ilin ilk 11 ayında Azərbaycan 593 milyon 388 min dollar dəyərində 572 min ton meyvə-tərəvəz ixrac edib.

Bu il ixrac olunan meyvə-tərəvəz məhsulları arasında 150.8 milyon dollar

dəyərində pomidor (127.4 min ton), 97.4 milyon dollar dəyərində meşə fındığı (18.9 min ton), 89.4 milyon dollar dəyərində xurma (118.5 min ton), 44 milyon dollar dəyərində alma (69.2 min ton), 35 milyon dollar dəyərində kartof (78.2 min ton), 25 milyon dollar dəyərində nar (18 min ton) əsas yer tutub. Meyvə-tərəvəzin ümumi ixracda xüsusi çəkisi 2.03 faizə, qeyri-neft məhsullarının ixracında çəkisi isə 21.14 faizə bərabər olub.

11 ayda Azərbaycan xaricə 22 milyon 659.55 min dollar dəyərində 30 409.47 ton şəkər ixrac edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə dəyər baxımından 22,5 faiz, çəki ifadəsində isə 30,5 faiz azalma deməkdir. Ötən ilin yanvar-noyabrında ixrac 30 milyon 832.06 min dollar dəyərlə 43 738.19 ton təşkil etmişdi.

Çay ixracında da kəskin azalma diqqəti cəlb edir: ötən ilki 10 milyon 976.30 min dollarlıq 1 719.35 ton ixrac qarşı bu il 5 milyon 906.22 min dollarlıq 649.94 ton. Bu dəyər ifadəsində 2 dəfəyə yaxın, çəki ifadəsində isə 2,5 dəfədən çox azalma deməkdir.

Qeyri-neft sektorunun əsas valyuta gətirən məhsullarından olan pambıq mahlı və pambıq lifi ixracında da azalma var. Statistika göstərir ki, pambıq mahlı ixracı 111 milyon 353.38 min dollar dəyərlə 62 927.63 ton, pambıq iplik ixracı 30 milyon 374.30 min dollarla 10 827.68 ton təşkil edib. Ötən il ixrac müvafiq olaraq 163 milyon 046.43 min dollarlıq 70 819.28 ton və 31 milyon 388.37 min dollarlıq 7 984.47 ton olmuşdu. Bu isə pambıq mahlı ixracının dəyər ifadəsində 31,7 faiz, çəkiddə 10,1 faiz, pambıq iplik ixracının dəyərində 3,2 faiz azalması, çəkiddə isə 35,6 faiz artması deməkdir. Aydın

olur ki, ötən il 1 ton pambıq iplik xaricə 3900 dollardan yuxarı, bu il isə 2800 dollara satılıb.

Bu ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycan 96 milyon 667,59 min dollar dəyərində 100 738,25 ton qara metal və onlardan hazırlanan məmulatlar ixrac edib. Hesabat dövründə bu məmulatların dəyəri 2022-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 25,8 faiz, həcmi isə 28,9 faiz azalıb.

Qeyd olunan dövrdə Azərbaycan xaricə 180 milyon 19,87 min dollar dəyərində 68 657,4 ton alüminium və ondan hazırlanan məmulatlar satıb. Nəticədə ixracın dəyəri ötən ilin müvafiq dövrünün göstəricisi ilə müqayisədə 11,3 faiz azalıb, həcmi isə 9,8 faiz artıb.

Azərbaycan bu ilin yanvar-noyabr aylarında 379 milyon 300,9 min dollar dəyərində 3 milyard 923 milyon 216,05 min kVt-saat elektrik enerjisi ixrac edib. Bu göstərici 2022-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə həcm baxımından 4,7 dəfə, dəyər baxımından 5,8 dəfə çoxdur.

Hesabat dövründə Azərbaycan İtaliyaya 6 milyard 659 milyon 21,44 min ABŞ dolları dəyərində 10 milyon 444 min 269,48 ton neft ixrac edib. Bununla da İtaliya Azərbaycanın ümumi neft ixracında birinci yerdə qərarlaşıb. Neft ixracımızda ikinci yerdə İsraillə qərarlaşıb. Hesabat dövründə bu ölkəyə 1 milyard 379 milyon 801,81 min dollar dəyərində 2 milyon 244 min 613,64 ton neft ixrac edilib.

Azərbaycanın neft ixracı üzrə siyahıda üçüncü yeri Hindistan tutur. Yanvar-noyabr aylarında bu ölkəyə 917 milyon 928,25 min dollar 1 milyon 506 660,3 ton neft ixrac edilib.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Seçkidə iştirak etməyən partiyaaların ləğvi məsələsi - qanun 2024-də işə düşə bilər

“Radikal müxalifət partiyaalarının seçkilərdə iştirak etməməsi tək hüquqi deyil, elə mənəvi tərəfdən də yanlış bir yoldur”

Əksər önəvi müxalif partiyaaları 7 fevral prezident seçkisində iştirakdan imtina edib. Bir sıra partiyaalar isə seçkidə hakim partiyanın namizədini dəstəklədiklərini bəyan ediblər. Düzdür, bunlar fərqli məsələlər. Ancaq bu mövzu gündəmə bir mövzunu gətirir: Yeni “Siyasi partiyaalar haqqında” Qanuna görə, parlament, prezident və ya bələdiyyə seçkilərində ardıcıl olaraq 2 dəfə iştirak (qeyd alınmış namizədin seçkilərdə bilavasitə iştirakı formasında) etməyən siyasi partiyaaların qeydiyyatı ləğv ediləcək.

Önəvi müxalifət partiyaaları - Müsavat, AXCP uzun illərdir ki, Azərbaycanda keçirilən deputat, prezident və bələdiyyə seçkilərində iştirak etmir. Yeni qanunun tələbi ilə əgər partiyaalar 2024-cü ilin bələdiyyə seçkilərində də iştirakdan imtina etsələr, onların qeydiyyatı qanunla ləğv edilməlidir. Bu təhlükəni nəzərə alırlarmı? Ümumiyyətlə, qanunun bu tələbi hansı halda və hansı qurum tərəfindən tətbiq edilir?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov bu qüvvələrin ünvanına çox sərt danışdı. O hesab edir ki, həmin qüvvələr əvvəlcədən işlərini bildikləri üçün bu yola əl atmağa məcbur qalıblar: “Ənənəvi müxalifət dediyimiz və 1980-ci illərin sonlarından siyasi müstəvidə çabalayan, lakin elə həmin illərin meydan psixologiyasından ayrıla bilməyən AXCP-Müsavat cütüylə bu gün də öz məkrli planlarını

yerə qoya bilmir. Bu adamların, el dili ilə desək, dişində hakimiyyət şirəsi qalıb. Ancaq hakimiyyətə yenidən qayıda bilməyin yollarını tapıb bilmirlər. Yeganə bildikləri yol ancaq ölkəni qarışdırmaq, qarşıdurma yaratmaq və 90-cı illərin əvvəlində olduğu kimi qaragüruhla hakimiyyətə yiyələnməkdir. Adamlar sivil mübarizə aparmağa özlərində güc tapıb bilmirlər. Ölkədə demokratiya, insan azadlığı, söz azadlığı yoxdur deyə-deyə dayanıb yerlərində sayırlar. Bir bunlardan soruşan yoxdur ki, bu ölkədə demokratiya, insan azadlığı, söz azadlığı yoxdursa, sizlər sosial şəbəkələrdə gecə-gündüz hakimiyyətin ünvanına davamlı şəkildə necə qara yaxa bilirsiniz? Bir gündə Əli Kərimli, Arif Hacı və bu sıradan olan daha kimlər internet televiziyalarında neçə dəfə çıxış edib hakimiyyətin ünvanına yersiz tənqidlər yağdırırlar? Bəs siz özünü nə heç sual vermirsiniz ki, biz bu hakimiyyəti söz, insan azadlığında suçlasaq da, ölkənin içərisində oturub onu necə belə kəskin tənqid edə bilirik. Əgər hakimiyyət siyasi baxışlara və ya onu tənqid etməyə görə insanları həbs etmək yolunu seçsəydi, onda hər gün hakimiyyətin ünvanına onlarla qara yaxan sizlərin də hamısı həbs olunmalı idi. Bax bunu görmək istəmirsiniz. Bax bunu etiraf etmək istəmirsiniz. Çünki bütün bu dediklərimiz sizə sərf etmir.

İndi yenə də durmusunuz ki, gələn il fevral ayının 7-də keçiriləcək seçkiləri boykot edirsiniz. Siz seçkini deyil, özünüzü boykot edirsiniz. Xalq sizləri çoxdan boykot edib. Siz seçkiyə gedib İlham Əliyevin qarşısına nə ilə çıxacaqdınız ki? Əlli milyon Azərbaycan xalqının 30 illik Qarabağ həsrətinə 44+1 gündə son vermiş Ali Baş Komandanla özünüzü bir tərəziyə qoymağımı düşünürdünüz? Sizlər nə xalqı, nə də dövləti düşünənlər deyilsiniz. Sizlər yalnız öz maraqlarını düşününlərsiniz! Seçkiyə gedib tam fiaskoya uğrayacağınızı bildiyinizdən onu guya boykot etdiniz.

Unutmayın ki, “Siyasi partiyaalar haqqında” yeni qanun seçkilərdə iştirakdan imtinaya görə hansı sanksiyaları nəzərdə tutur. Sonra deməyin ki, biz bunu bilmirdik...”

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev AXCP-nin ləğv olunması üçün üzvlərin sayı baxımından hüquqi zəmin yarandığını düşünür: “Öncə onu qeyd edim ki, radikal müxalifət partiyaalarının seçkilərdə iştirak etməməsi tək hüquqi deyil, elə mənəvi tərəfdən də yanlış bir yoldur. Və ya sən seçkilərdə ümumən yoxsansa, o zaman niyə özünə siyasətçi deyirsən? Bəs başqa hansı fəaliyyətlə məşğulsan? Məramın, məqsədin, hədəfin nədir?”

İnanın, heç özləri də bilmir nə edirlər. Təbii ki, “Siyasi partiyaalar haqqında” Qanunun tələbi hamı üçün keçərlidir, o cümlədən AXCP və digərləri üçün. Kimsə siyasətdən başqa hər şeylə məşğuldursa, o zaman gətirsin həmin məşğuliyyəti başqa adla, başqa meydanda icra etsin. Siyasi partiya qismində deyil.

Parlament seçkilərində yoxdurlar, prezident seçkilərində yoxdurlar, bələdiyyə seçkilərində yoxdurlar. Maraqlıdır, bunlar hansı seçkiyə qatılacaqlar bəs? Bəlkə pambıq yığını yarışlarını gözləyirlər? Ya da qaçış marafonunu?

Yeni qanunla reyestrdəki üzvlərin siyahısı ildə 2 dəfə yenilənməlidir və hesab edirəm ki, elə bu yenilənmə kifayət edəcək ki, AXCP kimi partiyaaların qeydiyyatı ləğv olunsun. Çünki bunlar hələ o vaxt Ədliyyə Nazirliyinə 5004 nəfərlik siyahı təqdim etmişdilər. Aradan keçən qısa müddət ərzində isə AXCP-dən yüzlərlə istefa olub və biz bu haqda məlumatları mətbuatdan da oxumuşuq. Yəni, həmin 5004 nəfərlik siyahıdakı vəziyyət, rəqəm çox güman mənfi anlamda, azalan istiqamət üzrə çoxdan dəyişib və hesab edirəm ki, Ədliyyə Nazirliyi növbəti reyestr dəqiqləşdirməsində belə hallara xüsusi diqqət yetirəcək”.

BAXCP sədrinin müavini Niyaməddin Orduxanlı bu qərarların seçkiyə heç bir təsirinin olmayacağını qeyd etdi: “Siyasi partiyanın seçkidə iştirak etməməsi başadüşülən deyil və bu, qəbul edilməzdir. Həmçinin də partiya boykot qərarı verir. O zaman sən niyə siyasi fəaliyyətlə məşğul olursan? Partiyadan istefa ver, partiyayı burax, get başqa sahədə çalış! Əli Kərimli 20 ildir prezident seçkilərində cəsarət edib iştirak etmir. O, 20 ildir İlham Əliyevə rəqib olmağa cəsarət etmir. Dovşan kimi qabağın dan qaçır. Müsavat Partiyası ötənlərdə prezident, par-

“Yeni ildə Şuşa şəhərinə giriş-çığısa heç bir məhdudiyyət qoyulmayıb”

Bir sıra yerli KİV orqanlarında 31 dekabr-2 yanvar tarixləri arasında Şuşa şəhərinə giriş-çığısa məhdudiyyətlərin qoyulması ilə bağlı həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar yer alıb.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa Rayonunda xüsusi nümayəndəliyindən Musavat.com-a bildirilib ki, Şuşa şəhərinə giriş-çığış hər zaman olduğu kimi müvafiq prosedur qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilir və heç bir məhdudiyyət qoyulmayıb.

□ [Musavat.com](https://musavat.com)

Teleqramda saxta səhifələr yaradılıb - xəbərdarlıq

Teleqram anı mesajlaşma tətbiqində “PashaPay” şirkətinin məhsulu olan “m10”-a aid saxta səhifələr yaradılıb. Dələduzlar vətəndaşların etimadından sui-istifadə edərək həvəsləndirici hədiyyə vədləri təklif edirlər.

Musavat.com Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinin yaydığı məlumata istinadən xəbər verir ki, hədiyyənin əldə olunması üçün vətəndaşlardan müəyyən məbləğlərdə maliyyə vəsaiti tələb olunur.

“Elektron Təhlükəsizlik Xidməti vətəndaşlara rəsmi olmayan səhifələrə etimad etməməyi və hər hansı şirkətin həyata keçirdiyi kampaniyalarla bağlı məlumatlarla qarşılaşdıqda ilk növbədə, həmin şirkətlə əlaqə saxlamağı və yaxud şirkətin rəsmi veb-saytına daxil olaraq məlumatı dəqiqləşdirməyi tövsiyə edir”, - deyərək məlumatda bildirilir.

lament, bələdiyyə seçkilərində iştirak edib. Bu iki partiyanın boykot qərarı cəmiyyət tərəfindən dəstək alınmayacaq. Çünki cəmiyyətdə böyük nüfuz sahibi deyillər. Böyük sosial dayaqları yoxdur. Yeni “Siyasi partiyaalar haqqında” Qanuna görə siyasi partiya 2 dəfə seçkidə iştirak etmədikdə siyasi partiya ləğv edilə bilər. Əlbəttə ki, qanun əsas götürülməlidir. Heç bir partiya qanundan üstün ola bilməz.

Biz BAXCP olaraq prezident seçkisində öz liderimiz hörmətli Qüdrət Həsənzadə ilə iştirak edəcəyik. Bütün gücümüzü Qüdrət bəyin qalib gəlməsinə çalışacağıq. Seçiciləri seçki günü məntəqələrə gəlib, Qüdrət Həsənzadəyə səs verməyə çağıracağıq!

Adlarını çəkdiyiniz qüvvələr qəsdən İlham Əliyevin alternativsiz seçkiyə gətirməsi ilə bağlı fikirlər yayırlar. Bunu seçkini gözə salıb ölkənin beynəlxalq imicini korlamaq, seçkinin legitimliyini şübhə altına almaq istəyənlər edirlər. Vaxtilə özünü müxalifət, ölkənin gələcəyini düşünən “böyük siyasətçilər” kimi xalqımıza sırımağa cəhd etmiş adamlar da bəlli səbəbdən seçkiyə qatıla bilmədikləri üçün deyirlər ki, İlham Əliyevə səs verəcəklər. Başqa vaxt bir çox problemlərin müxalifətin zəifliyindən qaynaqlandığını söyləyirlər. Gözəl başa düşürlər ki, İlham Əliyevin onların dəstəyinə ehtiyacı yoxdur...”

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

**Şəkili
Leonardo da Vinçi**

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bəzən mən öz-özümə xəcalət çəkirəm. Məsələn, təzəlikcə hüquq-mühafizə orqanları Tik-tok Ləmanı həbs eləmişdi. Sonra onu azadlığa buraxdılar. Mən çox utandım. Əlbəttə, ölkəmizdə söz və fikir azadlığının məhdudlaşması səbəbindən yox. Hamı bilir ki, bizdə söz azadlığı var. Əks halda, hər ay neçə jurnalisti hardan tapıb tuturuq? Utanmaq səbəbim Tik-tok Ləmanı tanımadığım olmuşdur. Az qaldım utanmıqdan ölüm.

Belə bilgiler var, çox adam onlarsız yaşayır, ancaq mən yaşamaqda çətinlik çəkirəm. Anların 100 qram bal istehsal etmək üçün 46 min kilometr uçuğunu oxuyandan boğazımdan bal keçmir. Gör heyvana nə qədər əziyyət veririk. Yaxud siz Leonardo da Vinçinin anasının şəkili olduğunu bilirdinizmi? Tərtəmiz Şəkinin Dəhnə kəndindən imiş, Bəxtiyar Vahabzadə və Rəhim Qaziyevlə uzaq qahımdır. O vaxt arvadı xaçpərəstlər əsir götürüblər, kölə qismində venesiyalı tacirlərə satıblar. Rəhmətlik cijimiz bir müddət Konstantinopolda - indiki İstanbul tərəflərdə Şəki paxlavası bişirib satıbdır. Lap axırda da Leonardonu dünyaya gətiribdir. Cokonda təbəssümünün sirri nəhayət açıldı - o gülüş Şəki lətifəsinə işarədir. Vinçi rəsmini çəkdiyi Mona xalaya Hacı dayının anekdotlarından danışmış.

Yaxud kimin ovcunun içində "M" hərfi varsa, onun məhəbbət işlərində daim uğurla üzleşəcəyi şübhəsizdir. Uran planeti isə Günəş sistemində ən soyuq planetdir. Orda qışda yaşamaq çox çətindir. Allahınıza şükür eləyin, Uranda qazın limiti daha azdır.

Bilmədiyimiz şeylər çoxdur. Sokrat demişkən, çox bilsən başın ağrıyar. Platon isə belə məsləhət görür: "Ayağını isti saxla, başını sərin. Yeməyinə fikir ver, düşünmə dərin". Mən bunu da təzəlikcə öyrəndim ki, sən demə universitetlərimizdə qərribə adət yaranıbdır. Tələbələr auditoriyanın bir qırağında toplaşırlar, yalandan guya süpürleşirlər. Bu vaxt müəllim içəri girir, onları ayırmağa qaçır, tələbələr aralaşır və... müəllimə gül verirlər. Vah-vah. Həqiqətən çox sürpriz təhsil konseptidir. Biz tələbə olanda müəllim özü bizi döyürdü. Ona görə neçə tələbə oxumağın başını buraxdı, taksi sürməyə getdi. Taksi demişkən, dövlətimiz sahəyə nəzarəti gücləndirəndən qiymətlər ikiqat artıbmiş. Həmişəki kimi.

Bayaq auditoriya yazdım, yadıma auditorlarımız düşdü. Bugünlərdə Auditorlar Palatasının 3 nəfər əməkdaşına cinayət işi açılıbdır, onlardan biri şöbə müdiridir. Cəsur auditorlarımız 1 milyon manatdan çox yeyintidə suçlanırlar. İşin tragikomik tərəfi odur ki, auditorların vəzifəsi dövlət və qeyri-dövlət obyektlərində maliyyə-mühasibat yoxlamaları aparmaq, qüsurları, nöqsanları, həmçinin yeyintiləri aşkara çıxarmaqdır. Bizim auditorlar isə özləri əkişdirməklə məşğul olmuşdur. Necə deyirlər, camaat dəli olanda mollaya gedir, molla dəli olanda hara getsin?

Təbii ki, bunlar bizim sonuncu 3 korrupsionerimizdir, başqa yeyinti hələlik aşkara çıxmamışdır. Tərəfimizdən. İnşallah, çıxmaz da. Nə də olsa ölkəmizdə rüşvətxorluğa, korrupsiyaya pis münasibət bəslənilir. Əgər kimse xalq malını oğurlayıb özünə villa tiksə, xalq ona salam vermir. Oğurluqla maşın alanın təkərini heç dilənçi uşaqlar da qaraltmır. Ana tanıyıram, oğlu rüşvət hesabına ona şuba almışdı, həmin şubanı küçədə yandırdı. Oğul tanıyıram, atası əliyəri olduğu üçün atasını öldürüb. (Bu abzası Pinokkio əhvalatını yoxlamaq üçün yazdım. Yalan imiş. Heç nə uzanmadı).

İndi söz əlaqədar təşkilatlarındır.

Rusiya müdafiə naziri Sergey Şoyqu dekabrın 19-da Rusiya Federasiyası Müdafiə Nazirliyinin kollegiya iclasında bildirib ki, Rusiya sülhməramlı qoşunları Qarabağda sülhün əsası və qarantı olmaqda davam edir. "Gələn il Rusiya hərbi kontingentinin qarşısında Qarabağda sülhün və sabitliyin qorunması vəzifəsi qoyulur", - deyə nazir açıqlayıb.

Qarabağda Azərbaycan suverenliyini tam bərpa edib, separatçı rejimi antiterrorla məhv etmişik. Mövcud durum göz önündədir, bütün ərazilər Azərbaycanın tam nəzarətindədir. Faktiki olaraq Qarabağda sülhməramlı kontingentə ehtiyac qalmayıb. Və burada hansısa qarantı da ehtiyac yoxdur. Şoyqunun açıqlaması isə buna rəğmən Rusiyanın ehtiyac olmadığı halda sülhməramlılarını Qarabağda saxlamaqda ısrarlı olduğunu göstərir.

Ancaq bunun üçün hansı əsas var? Nə adla qalacaqlar?

Maraqlıdır ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi də fərqli bir açıqlama yayıb. Açıqlamada Rusiyanın Qarabağdakı sülhməramlılarının komandanlığının ərazinin minalardan təmizlənməsinə dair razılıq əldə etmək üçün Azərbaycan tərəfi ilə danışıqlar apardığı bildirilib. Mümkündür ki, Kreml rusiyalı sülhməramlıların Qarabağda qalma müddətini uzatmaq üçün bu təşəbbüsə çıxış edib.

Minatəmizləmə işi xüsusi spesifik sahədir və sülhməramlı kontingent bu iş üzrə ixtisaslı kadrlara malik deyil. O zaman mümkündürmü sülhməramlıları minaaxtaranlar əvəzləsin və onlar bu adla hələ bir neçə il də Qarabağda qalsınlar?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Sergey Şoyqu bu cür açıqlamalar verməklə Rusiyanın hələ də Cənubi Qafqazda, həmçinin Azərbaycanın ərazisində olduğunu göstərmək istəyir: "Şoyqu özü də yaxşı bilir ki, artıq Qarabağda sülhməramlılara ehtiyac qalmayıb. Eyni zamanda onu da bilir ki, prezident Vladimir Putinin də imzası olan 10 noyabr üçtərəfli bəyanatında Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin Qarabağda üzərlərinə hansı vəzifə qoyulduğu aydın yazılıb. Həmin sənəddə Rusiya sülhməramlılarının mina təmizləmə işi ilə məşğul olması qeyd olunmayıb. Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin artıq Azərbaycan ərazisində qalması üçün səbəb qalmayıb. Bu ilin sentyabrından sonra keçən müddətdə Qarabağdakı rus sülhməramlılarının say tərkibi xeyli dərəcədə

Rus sülhməramlıları Qarabağda mına axtaracaq, yoxsa...

Şoyqunun və Rusiya MN-in təzadlı mövqeləri; polkovnik: "Sülhməramlı kontingentin vəzifəsi, işi minatəmizləmək deyil"

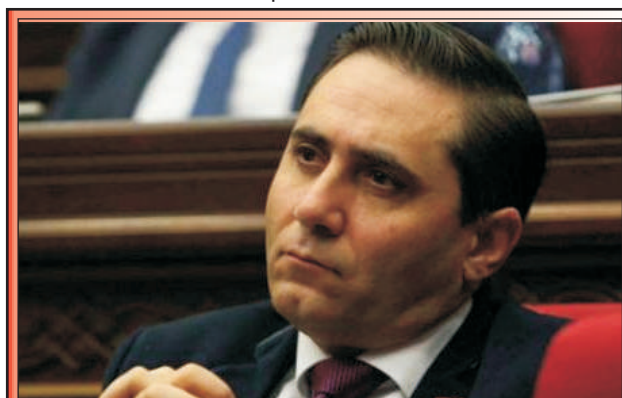
azaldılıb, postlarının çoxu ləğv olunub. Lakin Rusiya üçtərəfli bəyanatda sülhməramlıların 2025-ci ilə qədər qalacağı barədə müddəanı əlində əsas götürür və belə görünür ki, sülhməramlıların müəyyən hissəsini həmin vaxta qədər saxlamaq istəyir. Rusiya öz imicinə görə bunu edir. Hazırda isə Qarabağda Ermənistan silahlı qüvvələri və erməni terror qruplaşmaları qalmadığı üçün Rusiya sülhməramlılarının da orada qalması və fəaliyyəti üçün əsas qalmayıb. Görünür, Rusiya Müdafiə Nazirliyi bu faktı nəzərə alaraq sülhməramlılarını minatəmizləmə işinə cəlb etməklə onlara fəaliyyət subyekti yaratmaq istəyir. Ancaq qeyd etdiyimiz kimi, sülhməramlı kontingentin vəzifəsi, işi mina təmizləmək deyil. Məsələnin digər tərəfi odur ki, minatəmizləmə işinə mütəxəssislər cəlb olunur. Sülhməramlı qüvvələr bu sahə üzrə ixtisaslaşmış qüvvələr deyil".

Ekspert qeyd etdi ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi Azərbaycana mina təmizləmə işində yardım etmək istəyirsə, sülhməramlılarını tam olaraq bölgədən çıxarsın və mina təmizləyən peşəkar hərbiçilər göndərsin. Artıq belli səbəblərdən sülhməramlılara heç bir ehtiyac qalmayıb: "Lakin mina problemi hələ qaldığı üçün Azərbaycana minatəmizləmə işində dəstək verilməsinə ehtiyac olduğunu düşünürəm. Bir mühəndis-istehkam taboru Azərbaycanla müqav-

ilə bağlanaraq minatəmizləmə işinə cəlb edilə bilər. Müqavilədə həmin taborun çox da uzun olmayan müddətdə minatəmizləmə işinə cəlb edilməsi və konkret vaxt göstərilməklə Azərbaycan ərazisini tərk edəcəkləri əksini tapmalıdır. İstər Xankəndi, istər digər ətraf ərazilərdə Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları, təhlükəsizlik qüvvələri xidmət keçir. Artıq o ərazilərdə sülhməramlı qüv-

vələrin fəaliyyəti üçün zərurət yoxdur. Sülhməramlı kontingentdən minatəmizləyən düzəltmək isə mümkün deyil. Sülhməramlıların postları var. Minatəmizləyən mütəxəssislərdən ibarət tabor üçün isə postlara ehtiyac yoxdur, kazarmalarda yerləşirlər, mina təmizləməkdən başqa heç bir vəzifələri mövcud olmur".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Abovyan: "Paşinyan sülh müqaviləsi üçün konstitusiyaya dəyişiklik edir"

Paşinyanın dünənki müsahibəsində Ermənistan Konstitusiyasının və Müstəqillik Bəyannaməsinin dəyişdirilməsi ilə bağlı maskalanmış mesajlar yer alıb. Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bu barədə siyasi şərhçi, revanşist ekspert Arman Abovyan öz Telegram kanalında yazıb.

Qeyd edək ki, həmin müsahibədə Paşinyan "Qarabağı Azərbaycanın bir hissəsi kimi tanıyan rusların olduğunu və 30 il ərzində Qarabağ məsələsini həll etmək şansının olmadığını bildirib.

"Bütün bunlar niyə edilir? Hər şey çox sadədir.

Çünki Ermənistan Konstitusiyası dəyişdirilmədən, Qarabağın Azərbaycanın bir hissəsi kimi tanınmasına dair hər hansı sənəd, saziş, bəyannamə mahiyyət etibarını itirir. Yeni sülh anlaşması konstitusiyaya dəyişiklik etmədən mümkün deyil", - deyə o qeyd edib.

□ **Musavat.com**

ABŞ Türkiyəyə "F-16" qırıcı təyyarələrinin satışına qoyduğu yasağı aradan qaldırmamaq üçün müxtəlif əsassız aqumentlər, bəhanələr gətirir. Əlbəttə, böyük siyasi proseslərdə Amerika bundan təzyiq kimi istifadə edir və müxtəlif şərtlər də səsləndirir.

Qeyd edək ki, Türkiyə Birleşmiş Ştatlardan 40 ədəd "F-16" "Block 70" və Hərbi Hava Qüvvələrinin arsenalında olan təyyarələri modernizə etmək üçün 80 ədəd "Block 70" dəsti almağa çalışır. Ankara Rusiyadan "S-400" zənit-raket kompleksləri alması səbəbindən beşinci nəsil "F-35" qırıcı-bombardmançı təyyarələrinin istehsalı proqramından çıxarıldıqdan sonra "F-16" təyyarələri əldə etməyə istiqamətlənib. Artıq ABŞ neçə ildir ki, Türkiyəyə öz pulu ilə "F-16"ları satmaqdan yayınır. Bir NATO ölkəsinin öz müttəfiqinə qarşı bu sayaq davranması əslində nonsensdir. Yeri gəlmişkən, hətta 44 günlük müharibədə ABŞ-ın Türkiyəyə Azərbaycana dəstəkdən imtina etməsi müqabilində "F-16"ların satıla biləcəyi barədə şərt irəli sürdüyü barədə də mətbuatda məlumatlar yayıldı və rəsmən tə-

biz İsveçin Vİlnüsdə verdiyi vədlərin həyata keçiriləcəyini gözləyirik və hadisələri diqqətlə izləyirik". Zaman-zaman verdiyi vədlərdən, qarşılıqlı proseslərdən müxtəlif manevrlərlə birtərəfli qayda-da yayınmağı adətə çevirən ABŞ Türkiyənin məlum davranış qarşılığında "F-16" məsələsində yasağı aradan qaldıracaqmı? Başqa sözlə, Ağ Ev Ankaranın gözlədiyi qarşılığı səmimi şəkildə verəcəkmi, yoxsa yeni tələblər, şərtlər ortaya atılacaq?

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Türkiyə regionun aparıcı dövləti olmaqla yanaşı, baş verən mürəkkəb proseslər fonunda bölgədə liderliyi ələ almağa çalışır: "Belə olan halda o, hərbi gücünü artırmaq və hava məkanını

ABŞ Türkiyənin gözlədiyi qarşılığı verəcəkmi - Ərdoğan açıq danışdı

Ankaranın əsəbləri ilə oynayan Vaşinqton "daşı" ətəyindən tökəcəkmi?; ekspertlərdən ilgincliklər

da diqqət çekdi: "Blinkenə istinadən bildirilir ki, ABŞ "F-16"ların satılması ilə bağlı "yox" da demir. Ola bilsin Al-yansa daxil olan bir sıra dövlətlər Türkiyənin güclənməsinə qısnanlıqla yanaşır, buna baxmayaraq, Macarıstanın Ankaranı dəstəkləməsinə də diqqət yetirmək lazımdır. Türkiyənin Türk dövlətlər birliyində mühüm rolu və gələcəkdə hətta hərbi bir qurumda təmsil oluna biləcəkləri perspektivi

yini ortaya qoyub ki, əgər ABŞ İsveçin NATO üzvü olmasını istəyirsə, "F-16"ları Türkiyəyə satmalıdır, zətən, onun pulu da ödənilib. Olmasa, Türkiyə parlamentinin İsveçin NATO üzvlüyünə dəstəyini səsvərmə yolu ilə qeyd etməsi çətin olacaq. Yəqin ki, cənab Ərdoğan bunu Baydenə izah edib. Məntiq onu deyir ki, ABŞ "F-16"ları Türkiyəyə satacaq. Əslində Türkiyə daha modern "F-35" təyyarələrini istəyirdi.

AI sığınacaq və miqrasiya siyasətində dəyişikliklər edəcək

Avropa İttifaqı sığınacaq və miqrasiya siyasətində dəyişikliklər edəcək. APA xəbər verir ki, AI-nin sığınacaq və miqrasiya ilə bağlı hüquqi çərçivəsini əsaslı şəkildə yenidən nəzərdən keçirəcək beş əsas qaydanın siyasi elementləri ilə bağlı AI Şurası və Avropa Parlamenti razılığa gəliblər.

AI Şurasının yaydığı məlumatda bildirilib ki, yeni dəyişikliklər qeyri-qanuni miqrantların AI-yə gəldikdən sonra yoxlanılması, biometrik məlumatların toplanması, sığınacaq mürciətinə baxılması üçün hansı üzv dövlətin məsuliyyət daşması, üzv dövlətlər arasında əməkdaşlıq, həmrəyliyi və böhran vəziyyətlərini, ümumilikdə sığınacaq üçün müraciətlərin edilməsi və baxılması prosedurlarından tutmuş, sığınacaq və miqrasiya idarəçiliyinin bütün mərhələlərini əhatə edir.

AI Şurası qeyd edib ki, yeni qaydalar qəbul edildikdən sonra bu, Avropa sığınacaq sistemini daha effektiv edəcək və ən çox miqrantların gəldiyi üzv dövlətlərin yükünü yüngülləşdirməyə imkan verməklə üzv dövlətlər arasında həmrəyliyi artıracaq.

Bugünkü müvəqqəti razılaşmadan sonra yeni qaydaların tətbiqatlarını dəqiqləşdirmək üçün növbəti həftələrdə texniki səviyyədə işlər davam etdiriləcək. Bundan sonra müvəqqəti səsizlik üçün üzv dövlətlərin nümayəndələrinə təqdim ediləcək.

Qeyd edək ki, bugünkü siyasi razılaşmanın bir hissəsi olan beş qaydanın hamısı Avropa Komissiyasının 23 sentyabr 2020-ci ildə təklif etdiyi Miqrasiya və Sığınacaq üzrə Yeni Paktın tərkib hissəsidir.

zib olunmadı. Beləcə, ABŞ Türkiyənin "əsəb"ləri ilə oynamaqdadır. Söhbət 21-ci əsr herb sənayesinə müstəsna uğurları ilə töhfələr verərək, heyretləndirən, "Bayraktar"ları, "Akıncı"ları və digər müasir silahları ilə bir çox "özündən deyən" ölkələri geridə qoymağı bacaran Türkiyədən gedir və ABŞ-ın süründürməçiliyi uzun davam edə bilməz.

Sözügedən məsələ ilə bağlı Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın son açıqlaması maraqlıdır. "Türkiyə İsveçin NATO-ya üzvlük protokollarının parlament tərəfindən təsdiqlənməsi müqabilində Ankaraya "F-16" qırıcılarının satışı ilə bağlı ABŞ-dan qarşılıq gözləyir", - deyir Ərdoğan bildirib. O, Macarıstandan qayıdarkən jurnalistlərə deyib ki, Ankara, həmçinin İsveçin terrorla mübarizəyə dair verdiyi vədləri yerinə yetirməsini istəyir: "Hesab edirəm ki, həm "F-16" qırıcı təyyarələrinin Türkiyəyə tədarüku, həm də Kanadanın öz vədlərini yerinə yetirmək məsələsində gözlədiyimiz pozitiv dəyişikliklər parlamentin bu istiqamətdə müsbət münasibətini sürətləndirəcək. Digər tərəfdən,

müdafiə etmək üçün ABŞ-a bir sıra hava hücumundan müdafiə sistemləri, o cümlədən "F-16"ları almaq üçün müraciət edib. Lakin Türkiyənin Rusiya ilə olan ilıq münasibətləri və Suriyada ardıcıl olaraq həyata keçirdiyi hərbi əməliyyatlar ABŞ-ı bu barədə düşünməyə vadar edir. Bildiyimiz kimi, Türkiyə NATO-nun şərq cinahının ən qüdrətli ordusudur. Zənimcə, ABŞ Qara dənizdə öz müttəfiqlərinin, dolayısı ilə NATO-nun güclənməsi məqsədilə Türkiyənin "F-16" almaq istəyinə qarşı gəlməməlidir".

A.Nağıyev qeyd etdi ki, digər tərəfdən İsveçin NATO-ya üzvlük məsələsi var idi: "Hansı ki Türkiyəni narahat edən məsələlərdən biri İsveçin terrorçulara himayədarlıq etməsi idi. Bu məsələ də qismən həllini tapdığı üçün hesab edirəm ki, Co Bayden müttəfiqlik və ikitərəfli ABŞ-Türkiyə münasibətlərini stabil saxlamaq üçün artıq heç bir əngəlin qalmadığını başa düşür. Hesab edirəm ki, ABŞ-dan "F-16"ların alınması Türkiyənin müdafiə qabiliyyətini və hərbi gücünü nəzərə cərpacaq dərəcədə artıracaq ki, bu da region üçün önəmli əhəmiyyət kəsb edir". **Deputat digər mühüm məqama**

də başlıca amildir. Yeni İsveç də gələcəkdə Türkiyə ilə birlikdə terrora qarşı mübarizə aparan tərəfdaş və ya Alyans üzvü olmaq istəyirsə, qarşılıqlı addım atmalıdır".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu qeyd etdi ki, ABŞ-Türkiyə münasibətlərində gah gərginlik müşahidə olunur, gah da bir az yumşalmalar qeydə alınır: "Son aylar bir qədər yumşalma meyillərinin göründüyünü deyir bilərik. Bu da səbəbsiz deyil. Amerikada anladılar ki, Türkiyə ilə münasibətlərin gərgin saxlanması həm münasibətlərə zərər verir, həm də elə ABŞ-ın maraqlarına ziddir. Necə ki, ABŞ Azərbaycandanla münasibətlərini gərginləşdirdi və bunun yanlış olduğunu Dövlət Departamenti anladı, yarı yoldan qayıtmağa çalışdı, eləcə də Türkiyə ilə bağlı siyasətin yanlış olduğunu yəqin ki, anlamayağa başlayıblar".

E.Şahinoğlu bildirdi ki, buna baxmayaraq, yenə də sualların sayı azalmır: "FETÖ yenə də Amerikada fəaliyyətini rahat şəkildə davam etdirir. ABŞ Türkiyəyə vəd etdiyi "F-16"ları satmır, bununla bağlı şifahi razılaşmalar var. Amma Türkiyə də öz mövqeyi

Amma Vaşinqton o təyyarələri satmaqdan birmənalı şəkildə imtina etdi. Sonra isə alternativ variant kimi "F-16"ların üzərində dayanıldı, Türkiyə buna da razılaşdı. İndi Bayden özü razılaşsa da, Konqresin üzərinə məsuliyyəti ata bilər ki, Konqres razılığını verməlidir, guya Konqres Türkiyəyə satışın əleyhinədir. Ona görə də, əlbəttə, şifahi razılaşma olsa da, şifahi razılaşmanın yaxın aylarda reallaşacağını gözləmək də bir qədər çətinidir".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, politoloq İlyas Hüseynov vurğuladı ki, ABŞ Türkiyəyə "F-16" qırıcı təyyarələrini verməmək üçün dəridən-qabıqdan çıxır: "Bununla da Türkiyəyə qarşı öz təzyiq siyasətini həyata keçirmək əzmindədir. Hətta zaman-zaman "F-35"lərin verilməyi vədi də səslənməkdədir. Lakin vəd edilənlər daha sonrakı mərhələdə müxtəlif tələblərlə bərkidilir. Bir müddət öncə də çıxışlarımda qeyd etmişdim ki, İsveçin NATO-ya üzvlüyü ilə bağlı Türkiyə daha ehtiyatlı davranmalıdır. "F-16"lar alandan sonra parlament Stokholm üçün Şimali Atlantika Alyansına yaşıl işıq yandırmalıdır. Əks təqdirdə, hiylə-

gərliklər bir-birini əvəzləyəcək. Əvvəl elə zənn edirdik ki, problem ermənipərəst, turkofob Bob Menendesdedir. Lakin bu cür "fiqurlar" böyük məqsədləri yerinə yetirmək üçün ortaya atılır". **I.Hüseynov Ankaradan növbəti addım gözləyir:** "Qardaş Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan son çıxışı da göstərir ki, artıq Ankaranın gözləmək və səbr etmək fikri yoxdur, konkret addımlar atılmalıdır. Türkiyəyə qarşı bu cür laqeyd münasibət və qeyri-səmimi davranışlar Türkiyəni yenidən düşünməyə vadar edir. Son nəticədə yenə də ABŞ Türkiyənin xarici siyasəti ilə bağlı korrektlərə çağırır".

Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı da maraqlı məqama diqqət cəlb etdi: "Türkiyə prezidenti bu dəfə "F-16"larla bağlı qərarın İsveçin NATO-ya üzvlüyü məsələsinin TBMM-də səs-

verməyə qoyulmasının paralel aparılmasını istəyib. Nədən? Çünki Amerika "F-16"ların Türkiyəyə satışı məsələsi ortaya çıxandan bəri heç vaxt səmimi olmayıb. Hər dəfə müxtəlif bəhanələrlə Türkiyənin pulunu ödədiyi təyyarələri verməyib. İndi Ərdoğan Baydenə inanmaqda haqlıdır. Mənə elə gəlir ki, artıq məsələ son həddə yaxınlaşıb. İsveç Türkiyə parlamentindən səs verilərsə, ABŞ-ın yapacağı bir şey, uyduracağı başqa bəhanə qalmayacaq". **Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, gələcək illərdə Türkiyənin bu təyyarələrə heç ehtiyacı da olmayacaq:** "Türk müttəxəssislər hətta "F-16"-dan daha üstün təyyarələrin istehsalı üzərində çalışırlar. Türkiyə Milli Hərbi Sənayesi sürprizlər etməyə davam edəcək".

□ **Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycan Mərkəzi Bankı, gözləndiyi kimi, faiz dərəcələrini azaldıb. Bankın İdarə Heyətinin dekabrın 20-də qəbul etdiyi qərarla uçot dərəcəsi 8.5 faizdən 8 faizə, faiz dəhlizinin aşağı həddi 7 faizdən 6.5 faizə, faiz dəhlizinin yuxarı həddi isə 9.5 faizdən 9 faizə endirilib.

Mərkəzi Bank bəyan edir ki, bu qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəf dəhlizində ($4 \pm 2\%$) olması, inflyasiya gözləntilərinin stabiləşməsi, eləcə də valyuta bazarında izafi təklif nəzərə alınmaqla verilib.

Qurumun açıqlamasında qeyd olunduğuna görə, İdarə Heyətinin pul siyasətinə həsr edilmiş öten iclasından bəri illik inflyasiya tempi gözləniləndən daha sürətlə azalıb. 2023-cü ilin noyabrında 12 aylıq inflyasiya 2.6 faiz təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, artıq 3-cü aydır illik inflyasiya hədəf daxilində formalaşır. Qiymətlərin aylıq dinamika-sında da öten illə müqayisədə azalma davam edir. Noyabrda deflyasiya müşahidə olunub, dövr üçün qeyri-xarakterik olaraq istehlakçı qiymətlər indeksi 0.2 faiz azalıb.

AMB-dən bildirirlər ki, illik inflyasiya xarici və daxili amillərin təsirləri ilə azalıb: "Xarici mənşəli inflyasiyanın səngiməsi əsasən global iqtisadi aktivliyin azalması və əksər ölkələrdə həyata keçirilən sərt pul siyasəti nəticəsində baş verib. Qlobal əmtəə, xüsusilə də enerji və ərzaq qiymətlərində azalmanın davam etməsi ölkəyə inflyasiya idxalını azaldıb. Dünya Bankının məlumatına əsasən, əmtəə qiymətləri indeksi noyabrda illik əsasda 18.3 faiz, o cümlədən enerji qiymətləri üzrə 23.9 faiz, qeyri-enerji qiymətləri üzrə 4.6 faiz enib. BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) məlumatına görə isə ərzaq qiymətləri indeksi noyabrda illik əsasda 10.7 faiz azalıb".

Maraqlıdır ki, dünya bazarında baş verən ucuzlaşma Azərbaycana idxal olunan məhsulların qiymətində əksini tapmayıb. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2023-cü ilin oktyabr ayında idxal olunan məhsulların qiymət indeksi əvvəlki ayla müqayisədə 1.7 faiz, əvvəlki ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə 15.1 faiz, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 17.0 faiz artıb.

İdxal məhsulları ucuzlaşmasa da, ixrac məhsullarımızda bu, baş verib. Belə ki, 2023-cü ilin oktyabr ayında ixrac olunan məhsulların qiymət indeksi əvvəlki ayla müqayisədə 1 faiz artıb, əvvəlki ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə 28.8 faiz, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 28.4 faiz azalıb.

Mərkəzi Bank faizləri endirdi, risklər açıqlandı - ilgincliklər

Bakı ilə regionlar arasında kredit faizlərindəki kəskin fərq narahatlıq yaradır; deputat bu məsələnin aradan qaldırılması üçün tədbirlər görməyə çağırır

İxrac olunan qeyri-neft-qaz məhsullarının qiymət indeksi isə 2023-cü ilin oktyabr ayında əvvəlki ayla müqayisədə 8 faiz, əvvəlki ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə 8.6 faiz, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 4.6 faiz artıb.

Rəsmi statistikaya görə, global bazarlardakı ucuzlaşmanın ölkənin daxili bazarına hələ də ciddi təsiri qeydə alınmayıb. Belə ki, 2023-cü ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycanda istehlak qiymətləri indeksi 2022-ci ilin yanvar-noyabr aylarına nisbətən 9.4 faiz, o cümlədən ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 10.4 faiz, qeyri-ərzaq məhsulları üzrə 8.9 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 8.6 faiz artıb. 2023-cü ilin noyabr ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0.2 faiz azalıb, əvvəlki ilin noyabr ayına nisbətən 2.6 faiz yüksək olub. Ötən ay ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0.4 faiz ucuzlaşıb, əvvəlki ilin noyabr ayına nisbətən 1.5 faiz baha olub.

Noyabr ayında qeyri-ərzaq məhsulları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən dəyişməyib, əvvəlki ilin noyabr ayına nisbətən 3.1 faiz artıb.

2023-cü ilin noyabr ayının əhaliyə göstərilmiş ödə-

nişli xidmətlər üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0.1 faiz azalıb, əvvəlki ilin noyabr ayına nisbətən 4 faiz artıb.

Mərkəzi Bankın məlumatına görə, valyuta bazarında tarazlığın qorunduğu şəraitdə manatın nominal effektiv məzənnəsinin 2023-cü ilin 11 ayında 19.5 faiz möhkəmlənməsi idxal inflyasiyasının azalmasında mühüm rol oynayıb. Bu dövrdə daxili amillərdən qida emalı sənayesi məhsullarının istehsalçı qiymətləri azalıb (noyabrda illik 2.5 faiz azalma), kənd təsərrüfatı istehsalçı qiymətlərinin artım tempi (noyabrda illik 4.1 faiz artım) aşağı düşüb. Bu amillər müəyyən zaman intervalında inflyasiyaya azaldıcı təsir göstərir: "Hökumət və Mərkəzi Bank tərəfindən həyata keçirilən antiinflyasiya tədbirləri də inflyasiyanın azalmasına təsir göstərmişdir".

Tədiyə balansının cari əməliyyatlar hesabında iri həcmli profisitlə əlaqədar (9 ayda 6.7 milyard ABŞ dolları və ya ÜDM-in 12.5 faizi) ilin əvvəlindən bəri Mərkəzi Bankda keçirilən valyuta hərəcələrinin 95 faizində təklif tələbi üstələyib. Bu şəraitdə Mərkəzi Bankın valyuta bazarına müdaxiləsi alış yönümlü olub. Qurum bazardan 1.4 milyard ABŞ dolları məbləğində vəsait alıb. Nəticədə Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları 20.3 faiz artaraq 10.8

milyard ABŞ dollarını keçib.

AMB öten iclasdan bəri pul siyasəti alətlərindən likvidliyin کنار amillərinin (avtonom amillər) monetar şəraitə təsirlərinin neytrallaşdırılması və bank sistemində likvidliyin effektiv idarə olunması məqsədilə tətbiq edib: "Həyata keçirilən tədbirlər eyni zamanda pul siyasətinin ötürücülüynün gücləndirilməsinə xidmət edib. Bu dövrdə banklar arasında milli valyutada həm təminat-sız, həm də təminatlı pul bazarında bağlanan əqdlərin orta çəkili faiz dərəcələri faiz dəhlizinin dəyişiminə reaksiya verib. Dekabr ayının öten dövründə 1 günlük təminat-sız əməliyyatlar üzrə orta faiz (1D AZIR) 7.7 faiz və 1 həftəlik banklararası REPO faizi (1W AINAIB) 7.84 faiz olmaqla faiz dəhlizinin daxilində formalaşmış".

Mərkəzi Bankda hesab edirlər ki, ortamüddətli dövrdə inflyasiyanın xarici amilləri arasında artırıcı və azaldıcı amillər mövcuddur. O cümlədən müxtəlif regionlarda davam edən geosiyasi gərginlik dünya bazarında qiymətlərin yenidən artmasına səbəb ola bilər: "Beynəlxalq təşkilatlar 2024-cü ilə enerji qiymətləri proqnozlarını yüksək saxlayıblar. Bu da enerji idxal edən tərəfdaş ölkələrdə inflyasiya templərinə artırıcı təsir göstərə bilər. Eyni

zamanda beynəlxalq təşkilatlar iqlim dəyişiklikləri və aşağı məhsuldarlığın ortamüddətli dövrdə ərzaq qiymətlərinə artırıcı təsirlərini risk olaraq qeyd edirlər. Qlobal iqtisadi aktivliyin gözlənilməyindən daha aşağı olması və əksər iqtisadiyyatlarda monetar şəraitin sərt olaraq qalması isə global inflyasiya proseslərinə azaldıcı təsir göstərə bilər. Növbəti illərdə ticarət tərəfdaşlarında milli valyutaların ucuzlaşmasının davam etməsi manatın nominal effektiv məzənnəsinin möhkəmləndirməklə idxal inflyasiyasını azalda bilər".

Inflyasiyaya təsir edə biləcək başlıca daxili risk kimi isə AMB pul kütləsinin izafi genişlənməsini qeyd edir. Qurumdan bildirildiyinə görə, cari ilin qalan dövründə fiskal sektorun reallaşmış valyuta təklifinin Mərkəzi Bank tərəfindən alış manatla pul bazasına artırıcı təsir göstərə bilər. Mövcud meyllərin davam etməsi halında 2024-cü ildə də Mərkəzi Bankın valyuta bazarına müdaxiləsinin alış yönümlü olması ehtimalı var.

AMB-nin faiz dəhlizinin parametrləri ilə bağlı növbəti qərarları inflyasiya mühitində xarici və daxili amillərdən asılı olaraq veriləcək. Qərarlar qəbul edilərkən maliyyə bazarlarında, o cümlədən valyuta bazarında gedən proseslər də nəzərə alınacaq.

Qeyd edək ki, dünyada mərkəz bankların faiz dərəcələrinə dair qərarları ölkə daxilində kredit faizlərinə təsir edən ən güclü alətdir. Lakin Azərbaycanda bu alətin kredit bazarında faizlərə təsiri demək olar ki, müşahidə olunmur. AMB-nin yeni rəhbərliyi öten ildən bəri bu istiqamətdə dəyişikliyə nail olmağa çalışır.

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Bəqar Bayramovun fikrincə, Mərkəzi Bank regionlarda faizlərin Bakıdan daha yüksək olmasının qarşısını almaq üçün tədbirlər görməlidir: "Rayonlarda kreditlər Bakıya nisbətən 2 dəfə bahadır. Belə ki, Bakıda kreditlər üzrə orta faiz dərəcəsi 11.05 faiz olduğu halda Dağlıq Şirvanı 19.67, Qarabağda 19.32, Mil-Muğan iqtisadi rayonunda 19.13, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda 19.1, Şirvan-Salyan iqtisadi rayonunda 18.75, Mərkəzi Aranda 18.59, Qazax-Tovuz iqtisadi rayonunda 18.42 faizdir. Mərkəzi Bankın məlumatına görə, Azərbaycanda kreditlər üzrə orta faiz dərəcəsi isə 12.56 faizdir.

Göründüyü kimi, rayonlarda faiz dərəcəsinin yüksək olması vətəndaşların kreditlərə əlçatanlığını azaldır. Bu, xüsusən bölgələrdə real sektora yönəldilən kreditlərin payının az olması anlamına da gəlir. Bu isə regionlarda sərmayə qoyuluşlarının artırılmasına əngəl olur".

Millət vəkiliyə görə, Bakıda kredit faizləri üzrə orta dərəcənin aşağı olması biznes və eləcə də ipoteka kreditlərinin əhəmiyyətli hissəsinin paytaxtın payına düşməsi ilə bağlıdır: "Bakı aşağı faizli kreditlərdən daha çox faydalanır. Banklar hələ də regionlarda kredit riskini yüksək qiymətləndirirlər. Bu baxımdan bölgələrdə daha çox yüksək faizli istehlak kreditlərinə üstünlük verirlər. Kredit faizlərindəki regional disbalansın aradan qaldırılması olduqca vacibdir. Regionların inkişafı daha aşağı faizli kreditlərə çıxış imkanlarının genişləndirilməsini tələb edir. Mərkəzi Bank tərəfindən də bu istiqamətdə stimullaşdırıcı tədbirlərin genişləndirilməsinə ehtiyac var".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Rusiya prezidenti Vladimir Putin orta məktəblərdə şagirdlər tərəfindən mobil telefondan istifadəni məhdudlaşdıran qanun imzalayıb.

Sənədə əsasən, dərslər zamanı şagirdlər və təhsil müəssisəsinin işçilərinin həyat və sağlamlığı üçün təhlükə yaranması halı istisna olmaqla, mobil telefondan istifadə qadağa edilir.

Məktəblərdə mobil telefondan istifadə məsələsi uzun illərdir Azərbaycanda da müzakirə olunur. Bizdə qanunla buna qadağa olma-

Rusiyada məktəblərdə mobil telefondan istifadə qadağan edildi - bəs bizdə?

Təhsil eksperti: "Müəllimlərin də mobil telefonla dərslərə daxil olmasını məhdudlaşdırmaq lazımdır"

sa da, əksər məktəblər bunu daxili qaydada yasaqlayırlar. Bunu ekspertlər birmənalı qiymətləndirmir. Kimisi texnologiya əsrində telefon qadağası deyil, ondan düzgün istifadəni mənimsətməyi doğru sayır.

Xatırladaq ki, bir neçə ay öncə **elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev** yeni tədris ili ilə bağlı media üçün keçirilən brifinq zamanı deyib ki, hazırda məktəbə telefon gətirməyi qadağa edən norma yoxdur. **Sitat:** "Məktəbin daxili qaydasında bu ola bilər. Bu ilin sonuna bir sıra davranış qaydaları tənzimlənməlidir. Telefon şagirdin əmlakıdır, onu almaq, harasa qoymaq üzərində düşünülür. Telefon qadağasını qayda olaraq rəsmiləşdirmək niyyətin deyil. Dərs zamanı telefon istifadəsi olmaz".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, Azərbaycanın təhsil müəssisələri elektron resurslardan istifadəyə görə dünyanın bir sıra aparıcı ölkələri ilə müqayisədə geridə qalır. Ekspert qeyd etdi ki, hər bir orta məktəb şagirdi tədris ilində minimum 11 fənn oxuyur, onların kitablarını əldə edir, halbuki sosial şəbəkələrdə qeydiyyatdan keçən şagirdlərin sayı faydalı elektron resurslardan, dərslərdən istifadə edənlərdən qat-qat çoxdur: "Buna görə orta ümumi təhsil müəssisələrində yaşanan bəzi xoşagəlməz hadisələr də telefonun gətirdiyi nəticələndir. Bütün bunları nəzə-

rə alaraq, orta məktəblərdə mobil telefon istifadəsinin qadağan olunması məqsəduyğundur. Əlbəttə ki, orta məktəb şagirdinə mobil telefon yalnız valideynləri ilə əlaqə saxlamaq üçün vacibdir. Təklif edirəm ki, bunun üçün orta məktəblərin girişində turniketlər quraşdırılsın. Əi izi, yaxud hansısa vasitə ilə şagirdlərin məktəbə daxil olması həyata keçirilsə, valideynlər də bundan xəbərdar olar. Həmçinin məktəblərin girişində böyük dolablar yerləşdirib, hər bir şagirdə nömrə vermək, dərslər vaxtı elektron vasitələrini, mobil telefonlarını orada saxlamağa şərait yaratmaq olar. Qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq deyə bilərəm ki, məktəbin daxili nizam-intizamının təmin olunmasına birbaşa məsuliyyət daşıyan məktəb rəhbəri şagirdlərin məktəbdə telefondan istifadəsi məsələsinin tənzimlənməsi ilə bağlı bu və ya digər qərarı verməkdə müstəqildir. Qüvvədə olan qanunvericiliyə görə, təhsil müəssisələrində zərurət olduğu təqdirdə, yalnız araşdırma və hər hansı müvafiq tədqiqat aparmaq məqsədilə mobil texnologiyalardan - mobil telefonlardan, planşetlərdən istifadə edilə bilər.

Elektron vasitələr, mobil telefonlar şagirdlərin dərslərə diqqətinin yayınmasına gətirib çıxarır. Ona görə hətta müəllimlərin belə mobil telefonla dərslərə daxil olmasını məhdudlaşdırmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, tədris prosesinin gedişatını pozan vasitələrin orta məktəblərdə səmərə-

siz istifadəsinə yol verməmək lazımdır. Amma elektron lövhələr, dərslər izah etmək üçün istifadə edilən cihazlar, tədris prosesində faydalı məlumatlar almaq üçün işlədilən vasitələr məktəblərdə ola bilər. Sadəcə, elektron dərsləklər istifadə olunmadığına görə, orta məktəblərdə mobil telefon qadağasını gündəmə gətirmək doğru olar. Çalışmalıyıq ki, məktəblərdə neqativ hallar yaşanmasın və telefonlar dərslərə maneə olmaqla səbəbindən yığılsın. Belə olarsa, atılan addımları müsbət dəyərləndirərik. Ölkəmizdə 1 milyon 600 min şagird təhsil alır və demək olar ki, onların hər biri mobil telefon işlədir. Belə olduğu halda orta məktəblərdə təhsilin yüksək keyfiyyəti barədə danışmaq düzgün deyil".

O ki qaldı dünya təcrübəsinə, bir çox ölkədə məktəbdə telefondan istifadə qadağan edilib. Məsələn, Fransa parlamenti ölkədə cari tədris ilində 15 yaşından aşağı olan şagirdlərə məktəb ərazisində telefondan istifadəni qadağan edib. Fransa ilə yanaşı, Avropanın 4 dövləti və ABŞ-in 13 ştatında məktəb ərazisində telefondan istifadə qadağan edilib. Hesab edirəm ki, ölkəmizdə belə bir qadağanın tətbiq olunması yalnız təhsilin keyfiyyətinə müsbət təsir edə bilər. Lakin indiki çətin dövrdə, əsasən də aşağı sinif şagirdlərinin valideynləri ilə əlaqəsini kəsmək daha neqativ hadisələrə səbəb ola bilər. Bu baxımdan, şagirdlərin telefonu olmalıdır. Sadəcə olaraq, mək-

təbdə şagirdlərə tapşırılmalıdır ki, dərslər vaxtı telefonlarını söndürsünlər".

Ekspert qadağa olmasa da, yanaşmanın dəyişdirilə biləcəyini düşünür: "Mobil telefonlar təkcə biz böyüklərin deyil, uşaqların, gənclərin də həyatının ayrılmaz bir hissəsinə, özü də böyük bir hissəsinə çevrilib. Zərərini açıq-aşkar hiss etsək də bunu qadağan etmək, qarşısını almaqdansa, düzgün istiqamət göstərmək, yerində və məqamında əsaslandırılmış maarifləndirmə işlərinə üstünlük vermək daha faydalı olar. Müasir cəmiyyətdə haqlı olaraq şagirdlərin məktəbə mobil telefonla gəlməsi, ondan yerli və yersiz istifadə etməsi tez-tez müzakirə mövzusunə çevrilir. Səbəbi isə müxtəlifdir. Mobil telefonlar məktəbin, müəllimin işinə maneələr yaradır, şagirdlərdə müəyyən asılılıq, psixoloji və əxlaqi problemlər törədir. Əlbəttə ki, bununla razılaşmaq da olmaz. Amma bütün səbəblərin şagirdlərin məktəbə telefonsuz gəlməsi ilə aradan qaldırılacağına da düşünmək sadələşmələr olardı. Təlim-tərbiyə mühitinin pozulmasında şagirdlərin telefonlardan istifadəsinin səbəb olduğuna dair kifayət qədər nümunə gətirmək olar. Bunun da əsas səbəblərindən biri adətən əlaqə vasitəsi kimi düşünülmüş mobil telefon aparatının bu gün daha çox imkanlara malik olmasıdır ki, bu imkanlardan istifadə edərək şagirdlərin müəy-

Vüqar Qurbanov: "Azərbaycanda qızılca ilə bağlı vəziyyət stabildir"

Qızılcanın müalicəsi ilə bağlı dərman təminatı ən yüksək səviyyədədir.

APA xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında TƏBİB-in icraçı direktoru Vüqar Qurbanov deyib. O bildirib ki, hazırda ölkədə qızılca ilə bağlı vəziyyət stabildir.

"Vətəndaşların qızılca ilə bağlı tibb müəssisələrinə müraciətləri qeydə alınır. Bizim çağırışımız budur ki, valideynlər övladlarında qızılcanın hansısa simptomunu aşkar edərsə, birbaşa tibb müəssisələrinə müraciət etsinlər. Tibb müəssisələrimiz, həkimlərimiz, səhiyyə işçilərimiz buna hazırdır. Ehtiyac olarsa stasionar müalicəyə cəlb olunacaqlar, bunun üçün şərait də var. Çarpayı fondumuz kifayət qədərdir. Xəstəxanalarda heç bir sıxıntı yoxdur. Vətəndaşlar övladlarında yaranmış hər hansı bir simptomun aradan qaldırılması, xəstəliyin müalicəsi ilə bağlı çox rahatlıqla həm sahə həkimlərinə, həm infeksiyon bölmələrinə, həm də xəstəxanalara müraciət edib tibbi xidmətlər əldə edə bilərlər.

Bu gün bizim aşkar etdiyimiz odur ki, vətəndaşlar evdə müalicəyə üstünlük verirlər. Biz bunun tərəfdarı deyilik. Bununla bağlı tibb müəssisələrinə xüsusi təlimatlar göndərilib. Sahə həkimləri öz ərazilərində həm xəstələrin vəziyyətini, həm də onların ailə vəziyyətini dəyərləndirirlər. Hansı xəstənin stasionar müalicəyə ehtiyacı varsa, xəstəxanaya yerləşdirilir, hansı xəstənin evdə müşahidəyə ehtiyacı varsa, evdə müşahidə altında saxlanılır. Bu iş keyfiyyətli şəkildə davam etdirilir. Çağırışımız ondan ibarətdir ki, övladında hansısa simptom müşahidə edən valideynlər dərhal tibb müəssisələrinə müraciət etsinlər", - Vüqar Qurbanov qeyd edib.

yən bir hissəsi sosial şəbəkələrə qoşulur, şəkil çəkir, oyunlar oynayır, internet saytlarında zaman keçirir, sinifdə baş verən xoşagəlməz hadisələri telefonun yaddaşına köçürür.

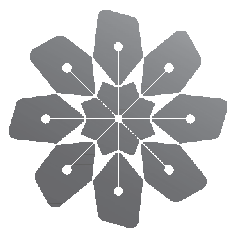
Hesab edirəm ki, azacıq çətinliyə düşən kimi qadağadan əvvəl müəyyən mexanizmlərin düşünülməsi, maarifləndirmə tədbirlərinin aparılması daha faydalı olardı. Əlbəttə ki, qadağalar da ola bilər, amma ən asan yol olan qadağaların da həmişə faydalı olacağını, başqa fəsadlar yaratmayacağını düşünmək sadələşmələrdir. Valideynin övladına nəzarət etmək, izləmək, xüsusilə təhlükəsizliyini təmin etmək, zərərli vərdislərə qurşanmaq, uyğun olmayan dairelərin təsirinə düşməmək məqsədilə övladına verdiyi əlaqə telefonunun qadağan edilməsinin yarada biləcəyi fəsadlar daha çox ola bilər. Maarifləndirmə işlərini gücləndirməli, müəllimlərin dözümlülüyünə və dərslərinin keyfiyyətli tədris edilməsinə nail olunması, şagirdlərin telefonlardan dərslər zamanı istifadəsinə ciddi nəzarət edilməsi və deyilənlərə məhəl qoymayanlarla bağlı tədbirlər görülməsini və hətta onun məktəbə telefon gətirməsinə müəyyən müddət qadağa da qoyula bilməsi daha düzgün olardı".

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi mətbuata açıqlamasında məsələyə belə münasibət bildirir: "Bu gün bir neçə onlayn mediada Azərbaycanın ümumi təhsil müəssisələrində şagirdlərə dərslər mobil telefon gətirməyə qadağa qoyulması barədə məlumatlar yayılıb. Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi olaraq məlumatın təhrif edildiyini və yayılan xəbərin reallığı əks etdirmədiyini bildiririk.

Məlumat üçün bildiririk ki, ötən tədris ilinin ikinci yarımından başlayaraq ölkəmizin 300 məktəbində "Ümumi təhsil müəssisələrində şagird davranış qaydaları" tətbiq edilib. Həmin qaydalara əsasən, şagird ağıllı saat və telefonları, həmçinin digər elektron cihazları məktəbə gətirməməli və dərslər zamanı istifadə etməməlidir. Şagird, əgər məktəbə gətirib-gətməsi üçün təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə telefon gətirsə, həmin telefon şagirddən alınaraq təhlükəsiz yerdə saxlanılır və dərslər məşğələləri bitdikdən sonra ona geri qaytarılır.

Bir daha yekun olaraq bildiririk ki, bu qayda yalnız pilot olaraq seçilmiş 300 məktəbdə tətbiq edilir".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gənc nəslin milli mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

Ötən həftə Ermənistanda əsirlikdə olan hərbcilərimiz Hüseyn Axundovla Aqşın Bəbirov azad edildi. Hər iki əsgərimiz bu ilin aprel ayında Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şahbuz rayonunda əlverişsiz hava şəraiti səbəbindən itkin düşmüşdü.

Aqşın Bəbirov və Hüseyn Axundovun Vətənə gələn kimi sosial media platformasında canlı yayıma qoşulmaları cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmadı. Sosial şəbəkədə adi halda belə paylaşımlara diqqət edilməli halda, hərbcilər daha da diqqətli olmalıdırlar. Bu ilk növbədə öz həyatlarını riskə atmamaq üçün əhəmiyyətlidir. Ermənistanda təşkil olunan məhkəmədə hərbcinin sosial mediadakı paylaşımı onun əleyhinə istifadə olundu. İstər-istəməz sual yaranır: əgər əlimizdə 32 erməni əsir olmasa idi, gənc hərbcilərimizin taleyi necə olacaqdı?

Nəzərə almaq lazımdır ki, əsirlərin dəyişdirilməsi asan proses deyil. Azərbaycan tarixində Ramil Səfərov, Dilkəm Əsgərov, Şahbaz Quliyev nümunələri var ki, dövlət onların Vətənə döndürülməsi üçün mümkün olan hər addımı atdı.

Bu günə qədər hərbcilərin məhz sosial mediadakı fəaliyyətləri ilə bağlı dəfələrlə xəbərdarlıq edilib, cəza tədbirləri görüldü. Çünki bir düşünülməmiş addım bütün qoşun heyətini risk altına sala bilər.

Hərbi ekspertlərin diqqət çəkdiyi önəmli məqamlarda biri Aqşın Bəbirov və Hüseyn Axundova xüsusi güzəşt tə-

biq edilməsidir. Onlar qeyd edirlər ki, adətən əsirlikdən qayıdan hərbcilər dərhal ailələrinə təhvil verilmir. Hərbcilər yalnız müəyyən müddətdən, profilaktik söhbətlər aparıldıqdan sonra evə buraxılırlar. Yeni birmənalı halda sosial media fenomenlərinin təşviqinə uymamaq lazımdır. Bəllidir ki, əsirlikdən qayıdan şəxsin psixoloji vəziyyəti kifayət qədər həssas olur. Belə bir vəziyyətdə olan şəxsə dən müxtəlif məqsədlər üçün istifadə edilməsi ehtimalı yüksəkdir. Odur ki, sosial şəbəkədəki paylaşımlara diqqət etmək məqsədəuyğundur.

Hərbi ekspert Telman Qasımov “Yeni Müsavat”-a şərhində bildirdi ki, Hüseyn Axundovla Aqşın Bəbirov qeyri-döyüş şəraitində əsir düşüblər: “Əlbəttə ki, onların azad edilməsi sevindirici haldır. Bəs bu halda əsl qəhrəmanları necə təqdim edək? Qəhrəman əsirlikdən azad olunmur. Qəhrəmanlıq obrazı belə formalaşmır. Əgər düşməni məhv edərkən əsir düşsə, haradasa başa düşmək olar. Amma onlar yolu azıblar. Əvvəllər olduğu kimi, müəyyən qədər ögey münasibətə də tərəfdarı deyiləm, amma qəhrəmanlaşdırmaq da düzgün de-

Ekspert: “Onlarla müəyyən söhbətlər aparılmalı, maarifləndirici iş həyata keçirilməlidir”

yil. Zaman var idi ki, əsirliyə düşən şəxs üzünü gizlədirdi. Hətta onlardan müsahibə götürmək belə müşkül məsələ idi”.

Hərbi ekspertin fikrincə, belə vəziyyətlərdə ciddi maarifləndirmə işi aparılmalıdır: “İctimaiyyət nümayəndələri-ziyalılar, politoloqlar, ekspertlərlə müzakirələr təşkil edilməlidir. Əks halda, belə bir fikir formalaşa bilər ki, qəhrəman olmaq üçün əsir düşmək olar. Gənclərə başa salmaq lazımdır ki, əsir düşmək yaxşı hal deyil. Tarixə nəzər salsaq, hətta Stalin də öz oğlunu əsirlikdən xilas etmədi. O, alman generalını öz

oğlu ilə dəyişdirməyə razı olmadı. Həmin dövrdə dövlət də əsirləri geri qaytarmaq istəmirdi. Cəmiyyətdə əsirlərə münasibət birmənalı deyildi. Əsirlər reabilitasiyadan keçirdilər, dövlət amnistiya verirdi, yalnız bundan sonra onlar azad vətəndaş olurdular. Əsir düşənləri işə götürmürdülər, qız vermirdilər. Hərçənd bunu düzgün hesab etmirəm. Zaman dəyişir, yanaşma da dəyişir. İstənilən halda onlar bizim vətəndaşlarımızdır”.

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl “Qafqazinfo”-ya açıqlamasında keçmiş əsirlərin həra-

kətlərini məsuliyyətsizlik kimi dəyərləndirib və onları gözəndən saldıqlarını deyib: “Dövlətimiz çox böyük humanist addım atdı, 32 erməni hərbcisi ilə əsirlikdə olan 2 əsgərimizi dəyişdi, onları azad etdi. Açıqlar deyim, həmin əsgərlər (Aqşın və Hüseyni nəzərdə tutur - red.) nə döyüşdə, nə də kəşfiyyat zamanı əsir düşməmişdilər. Ona görə də onları xüsusi olaraq qəhrəmanlaşdırmaq lazım deyil. Bu vəziyyətdə qəhrəmanlaşdırılmalı olan Azərbaycan dövlətinin özüdür ki, 2 vətəndaşının müqabilində 32 nəfəri qarşı tərəfə verdi. İkincisi isə onlarla

müəyyən söhbətlər aparılmalı, maarifləndirici iş həyata keçirilməlidir. Onlara izah edilməli idi ki, sosial şəbəkələrdə hər şeyi danışmaq, paylaşmaq olmaz. Bir dəfə müsahibə verib başına gələnlər barədə informasiya vermək kifayət edir. Nümunə kimi də Ramil Səfərovu göstərmək olar ki, o boyda proseslərdən qayıdıb gəldi, amma heç vaxt efirə çıxıb xüsusi olaraq başına gələnləri danışmadı. Bu şeyləri danışmağa ehtiyac yoxdur. Bir dəfə danışdın ki, düşməni bizə işgəncə verib, 1-2 faktı dedin, bəs edir. Əsirlikdən qayıdanların qeyri-ciddi söhbətlər etməsi, başlarına gələnlər barədə qeyri-ciddi ortamlarda, “TikTok” səhifələrində çıxış etmələri, belə şeylərə bulaşmaları onları gözəndən salacaq. Cəmiyyətdə qeyri-ciddi qəbul olunacaqlar. Ona görə də yaxşı olardı ki, bu şəxslərlə maarifləndirici söhbətlər aparılsın”.

İsmayıl əsirlikdən qayıdan Aqşın Bəbirovun anasının oğlu əsirlikdə olarkən onun erməni qızla evləndirilmək istənilməsi barədə dediklərini də qeyri-ciddi fikir adlandırdı: “Düşünürəm ki, erməni xüsusi xidmət orqanları azərbaycanlı əsiri əməkdaşlığa cəlb etmək üçün belə bir addım atsın. Səsləndirilən bu kimi fikirlər keçmiş əsirlərin və ailələrinin qeyri-ciddi qəbul olunmasına yol açır”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Hərbi sirri yayanlar üçün ağır cəza

Yeni qanun konkret hansı halları nəzərdə tutur?

Silahlı Qüvvələrin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatları yaymağa görə cinayət məsuliyyəti müəyyən edilir.

Bununla bağlı Cinayət Məcəlləsinə dəyişiklik layihəsi I-ci oxunuşda təsdiqlənib. Dəyişikliklə, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatları yayma, müharibə vaxtı və ya döyüş şəraitində törədildikdə və bu məcləllənin 274-cü, 276-cı və ya 284-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin əlamətləri olmadıqda 3 ildən 6 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Eyni əməllər ağır nəticələrə səbəb olduqda isə 5 ildən 8 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Silahlı Qüvvələrin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən ictimaiyyətə açıqlanan məlumatların yayılması hallarına bu Məcəllənin 284-2-ci maddəsinin qüvvəsi şamil edilməyəcək. Bu məsələ vətəndaşlar

dəsinin qüvvəsi şamil edilməyəcək. İnzibati Xətalər Məcəlləsinə təklif olunan dəyişikliklə isə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatların mediada, o cümlədən internet informasiya ehtiyatında və ya informasiya-telekommunikasiya şəbəkəsində hərbi qulluqçular və ya toplanış çağırılmış hərbi vəzifəli təbəqədən yayılmasına görə 10 gündən 1 ayadək müddətə inzibati həbs tətbiq olunacaq. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən ictimaiyyətə açıqlanan məlumatların yayılması hallarına bu məcləllənin 614-1-ci maddəsinin qüvvəsi şamil edilməyəcək. Bu məsələ vətəndaşlar

üzərinə ciddi məsuliyyət qoyur və maarifləndirmə işlərinin aparılmasına da ehtiyac var. İndiyədək vətəndaşlar bəzən qürur duyaraq, bəzən bilməyərək hərbi kolonu, dislokasiyanı, təlimləri çəkib yayıblar. Bundan sonra isə həmin əməl cinayət sayılır. Konkret hansı hallar nə-

zərdə tutulur? Vətəndaşlar konkret hansı materialı və harada yayanda cinayət tərkibi yaranır?

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov “Yeni Müsavat”-a deyib ki, dünya hərbi sənayesi texnologiyalarının pik nöqtəsini aşırıb: “Bu gün kosmosdan yer-

dəki ən xırda detallı belə onlayn rejimdə izləyən peykarlar var. Hətta ən xırda yazıları belə oxumaq imkanında olan texniki vasitələr göydedirsə, yerdə hansısa Məmmədqulunun çəkib paylaşdığı fotoya görə cərimələmək, həbsə atmaq bizə nə verəcək?”

Hərbi ekspert deyib ki, əgər şəxs fotoları digər tərəfə ötürmək üçün çəkirsə, bu halda Cinayət Məcəlləsində müvafiq maddələr nəzərdə tutulub: “Düşməni məlumat ötürən şəxs casusdur və əməli də Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə təvəsiş edilərək cəzalandırılır. Qaydalara görə, hərbi texnikanın yerdəyişməsi günün ələ saatında həyata keçirilir ki, küçədə-bayırda az adam olsun və foto-video çəkmək imkanları da məhdud olsun. Həyəcan siqnalı ilə hərbi hissə ayağa qaldırılırsa, bu başqa məsələdir. Bu halda belə küçədə hər saatda hərbiçiləri, hərbi texnikanı görməyən, qanunlardan bixəbərlər mülki şəxs foto çəkirsə, onu cəzalandırmaq ədalətsizlik olar”.

Hərbi ekspert deyir ki, hər bir belə fakt fərdi qaydada araşdırılmalıdır: “Bu gün hərbi-texnoloji baxımdan İsrail dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindədir. Amma əsgəri əsir götürülürsə, işgəncə görməməsi üçün bildiyi hərbi sirri da-

nişması tapşırıqlar. Biz nə edirik? Tankın fotosunu çəkən cəzalarını sərtləşdiririk. Nəyə nail oluruz? Türləri doldururuq, türməyə doldurğumuz vətəndaşa görə dövlət büdcəsindən pul xərcləyirik, sonra da türmələrdə sıxlıq yaranmasından şikayətlənirik. Bu praktikadan əl çəkmək lazımdır. Sovet dövründə, texnoloji inkişafın ilkin mərhələsində qəbul olunan qanunları kənara qoymaq əvəzinə üzərində dəyişiklik edib daha da sərtləşdiririk. Nəzərə alırıq ki, sovet vaxtı bu qanunlar qəbul edilərkən telefon hər adamın evində yox idi. Mobil telefonlar isə insanlara nəgill kimi görünürdü. İndi isə hər kəsin əlində mobil telefon var. Taks sürücüsü mobil telefondakı proqramla ölkənin bu başından o başına gedib çıxır. Mənzilbaşı 7 dalandan sonra olsa belə gedib ora çıxır. Ölkədə İlön Maskın qatıldığı “Qlobal çağırışlar və imkanlar: kosmosa şans verək” mövzusunda Beynəlxalq Astronavtika Konqresi keçirilir. Kosmik texnologiyalar əsrində biz hələ də foto çəkib yayıyıq cəzalandırmaq üçün tədbirlər görürük. Azərbaycanın kosmosda 3 peyki var, biz hələ də sovetdən qalmaq qanunlarını əsirlik”.
Əlşən MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

Şəkili Leonardo da Vinçi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bəzən mən öz-özümə xəcalət çəkirəm. Məsələn, təzəlikcə hüquq-mühafizə orqanları Tik-tok Ləmanı həbs eləmişdi. Sonra onu azadlığa buraxdılar. Mən çox utandım. Əlbəttə, ölkəmizdə söz və fikir azadlığının məhdudlaşması səbəbindən yox. Hamı bilir ki, bizdə söz azadlığı var. Əks halda, hər ay neçə jurnalisti hardan tapıb tuturuq? Utanmaq səbəbim Tik-tok Ləmanı tanımadığım olmuşdur. Az qaldım utanmıqdan ölüm.

Belə bilgiler var, çox adam onlarsız yaşayır, ancaq mən yaşamaqda çətinlik çəkirəm. Anların 100 qram bal istehsal etmək üçün 46 min kilometr uçduğunu oxuyandan boğazımdan bal keçmir. Gör heyvana nə qədər əziyyət veririk. Yaxud siz Leonardo da Vinçinin anasının şəkili olduğunu bilirdinizmi? Tərtəmiz Şəkinin Dəhnə kəndindən imiş, Bəxtiyar Vahabzadə və Rəhim Qaziyevlə uzaq qahımdır. O vaxt arvadı xaçpərəstlər əsir götürüblər, kölə qismində venesiyalı tacirlərə satıblar. Rəhmətlik cijimiz bir müddət Konstantinopolda - indiki İstanbul tərəflərdə Şəki paxlavası bişirib satıbdır. Lap axırda da Leonardonu dünyaya gətiribdir. Cokonda təbəssümünün sirri nəhayət açıldı - o gülüş Şəki lətifəsinə işarədir. Vinçi rəsmini çəkdiyi Mona xalaya Hacı dayının anekdotlarından danışmış.

Yaxud kimin ovcunun içində "M" hərfi varsa, onun məhəbbət işlərində daim uğurla üzleşəcəyi şübhəsizdir. Uran planeti isə Günəş sistemində ən soyuq planetdir. Orda qışda yaşamaq çox çətindir. Allahınıza şükür eləyin, Uranda qazın limiti daha azdır.

Bilmədiyimiz şeylər çoxdur. Sokrat demişkən, çox bilsən başın ağrıyar. Platon isə belə məsləhət görür: "Ayağını isti saxla, başını sərin. Yeməyinə fikir ver, düşünmə dərin". Mən bunu da təzəlikcə öyrəndim ki, sən demə universitetlərimizdə qəribə adət yaranıbdır. Tələbələr auditoriyanın bir qırağında toplaşırlar, yalandan guya süpürleşirlər. Bu vaxt müəllim içəri girir, onları ayırmağa qaçır, tələbələr aralaşır və... müəllimə gül verirlər. Vah-vah. Həqiqətən çox sürpriz təhsil konseptidir. Biz tələbə olanda müəllim özü bizi döyürdü. Ona görə neçə tələbə oxumağın başını buraxdı, taksi sürməyə getdi. Taksi demişkən, dövlətimiz sahəyə nəzarəti gücləndirəndən qiymətlər ikiqat artıbmiş. Həmişəki kimi.

Bayaq auditoriya yazdım, yadıma auditorlarımız düşdü. Bugünlərdə Auditorlar Palatasının 3 nəfər əməkdaşına cinayət işi açılıbdır, onlardan biri şöbə müdiridir. Cəsur auditorlarımız 1 milyon manatdan çox yeyintidə suçlanırlar. İşin tragikomik tərəfi odur ki, auditorların vəzifəsi dövlət və qeyri-dövlət obyektlərində maliyyə-mühasibat yoxlamaları aparmaq, qüsurları, nöqsanları, həmçinin yeyintiləri aşkara çıxarmaqdır. Bizim auditorlar isə özləri əkişdirməklə məşğul olmuşdur. Necə deyirlər, camaat dəli olanda mollaya gedir, molla dəli olanda hara getsin?

Təbii ki, bunlar bizim sonuncu 3 korrupsionerimizdir, başqa yeyinti hələlik aşkara çıxmamışdır. Tərəfimizdən. İnşallah, çıxmaz da. Nə də olsa ölkəmizdə rüşvətxorluğa, korrupsiyaya pis münasibət bəslənilir. Əgər kimse xalq malını oğurlayıb özünə villa tiksə, xalq ona salam vermir. Oğurluqla maşın alanın təkərini heç dilənçi uşaqlar da qaraltmır. Ana tanıyıram, oğlu rüşvət hesabına ona şuba almışdı, həmin şubanı küçədə yandırdı. Oğul tanıyıram, atası əliyəri olduğu üçün atasını öldürüb. (Bu abzası Pinokkio əhvalatını yoxlamaq üçün yazdım. Yalan imiş. Heç nə uzanmadı).

İndi söz əlaqədar təşkilatlarındır.

Rusiya müdafiə naziri Sergey Şoyqu dekabrın 19-da Rusiya Federasiyası Müdafiə Nazirliyinin kollegiya iclasında bildirib ki, Rusiya sülhməramlı qoşunları Qarabağda sülhün əsası və qaranlıq olmağa davam edir. "Gələn il Rusiya hərbi kontingentinin qarşısında Qarabağda sülhün və sabitliyin qorunması vəzifəsi qoyulur", - deyərək nazir açıqlayıb.

Qarabağda Azərbaycan suverenliyini tam bərpa edib, separatçı rejimi antiterrorla məhv etmişik. Mövcud durum göz önündədir, bütün ərazilər Azərbaycanın tam nəzarətindədir. Faktiki olaraq Qarabağda sülhməramlı kontingentə ehtiyac qalmayıb. Və burada hansısa qərara da ehtiyac yoxdur. Şoyqunun açıqlaması isə buna rəğmən Rusiyanın ehtiyac olmadığı halda sülhməramlılarını Qarabağda saxlamağa israrlı olduğunu göstərir.

Ancaq bunun üçün hansı əsas var? Nə adla qalacaqlar?

Maraqlıdır ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi də fərqli bir açıqlama yayıb. Açıqlamada Rusiyanın Qarabağdakı sülhməramlılarının komandanlığının ərazinin minalardan təmizlənməsinə dair razılıq əldə etmək üçün Azərbaycan tərəfi ilə danışıqlar apardığı bildirilib. Mümkündür ki, Kreml rusiyalı sülhməramlıların Qarabağda qalma müddətini uzatmaq üçün bu təşəbbüslə çıxış edib.

Minatəmizləmə işi xüsusi spesifik sahədir və sülhməramlı kontingent bu iş üzrə ixtisaslı kadrlara malik deyil. O zaman mümkündürmü sülhməramlıları minaaxtaranlar əvəzləsin və onlar bu adla hələ bir neçə il də Qarabağda qalsınlar?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Sergey Şoyqu bu cür açıqlamalar verməklə Rusiyanın hələ də Cənubi Qafqazda, həmçinin Azərbaycanın ərazisində olduğunu göstərmək istəyir: "Şoyqu özü də yaxşı bilir ki, artıq Qarabağda sülhməramlılara ehtiyac qalmayıb. Eyni zamanda onu da bilir ki, prezident Vladimir Putinin də imzası olan 10 noyabr üçtərəfli bəyanatında Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin Qarabağda üzərlərinə hansı vəzifə qoyulduğu aydın yazılıb. Həmin sənəddə Rusiya sülhməramlılarının mina təmizləmə işi ilə məşğul olması qeyd olunmayıb. Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin artıq Azərbaycan ərazisində qalması üçün səbəb qalmayıb. Bu ilin sentyabrından sonra keçən müddətdə Qarabağdakı rus sülhməramlılarının say tərkibi xeyli dərəcədə

Rus sülhməramlıları Qarabağda mina axtaracaq, yoxsa...

Şoyqunun və Rusiya MN-in təzadlı mövqeləri; polkovnik: "Sülhməramlı kontingentin vəzifəsi, işi minatəmizləmək deyil"

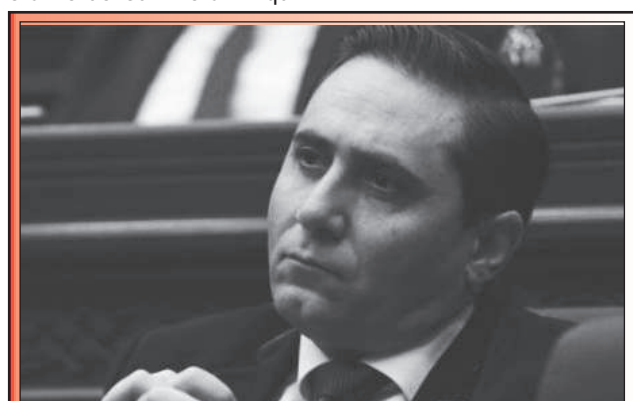
azaldılıb, postlarının çoxu ləğv olunub. Lakin Rusiya üçtərəfli bəyanatda sülhməramlıların 2025-ci ilə qədər qalacağı barədə müddəanı əlində əsas götürür və belə görünür ki, sülhməramlıların müəyyən hissəsini həmin vaxta qədər saxlamaq istəyir. Rusiya öz imicinə görə bunu edir. Hazırda isə Qarabağda Ermənistan silahlı qüvvələri və erməni terror qruplaşmaları qalmadığı üçün Rusiya sülhməramlılarının da orada qalması və fəaliyyəti üçün əsas qalmayıb. Görünür, Rusiya Müdafiə Nazirliyi bu faktı nəzərə alaraq sülhməramlılarını minatəmizləmə işinə cəlb etməklə onlara fəaliyyət subyekti yaratmaq istəyir. Ancaq qeyd etdiyimiz kimi, sülhməramlı kontingentin vəzifəsi, işi mina təmizləmək deyil. Məsələnin digər tərəfi odur ki, minatəmizləmə işinə mütəxəssislər cəlb olunur. Sülhməramlı qüvvələr bu sahə üzrə ixtisaslaşmış qüvvələr deyil".

Ekspert qeyd etdi ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi Azərbaycana mina təmizləmə işində yardım etmək istəyirsə, sülhməramlılarını tam olaraq bölgədən çıxarsın və mina təmizləyən peşəkar hərbiçiləri göndərsin. Artıq belli səbəblərdən sülhməramlılara heç bir ehtiyac qalmayıb: "Lakin mina problemi hələ qaldığı üçün Azərbaycana minatəmizləmə işində dəstək verilməsinə ehtiyac olduğunu düşünürəm. Bir mühəndis-istehkam taboru Azərbaycanla müqav-

ilə bağlanaraq minatəmizləmə işinə cəlb edilə bilər. Müqavilədə həmin taborun çox da uzun olmayan müddətdə minatəmizləmə işinə cəlb edilməsi və konkret vaxt göstərilməklə Azərbaycan ərazisini tərk edəcəkləri əksini tapmalıdır. İstər Xankəndi, istər digər ətraf ərazilərdə Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları, təhlükəsizlik qüvvələri xidmət keçir. Artıq o ərazilərdə sülhməramlı qüv-

vələrin fəaliyyəti üçün zərurət yoxdur. Sülhməramlı kontingentdən minatəmizləyən düzəltmək isə mümkün deyil. Sülhməramlıların postları var. Minatəmizləyən mütəxəssislərdən ibarət tabor üçün isə postlara ehtiyac yoxdur, kazarmalarda yerləşirlər, mina təmizləməkdən başqa heç bir vəzifələri mövcud olmur".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Abovyan: "Paşinyan sülh müqaviləsi üçün konstitusiyaya dəyişiklik edir"

Paşinyanın dünənki müsahibəsində Ermənistan Konstitusiyasının və Müstəqillik Bəyannaməsinin dəyişdirilməsi ilə bağlı maskalanmış mesajlar yer alıb. Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bu barədə siyasi şərhçi, revanşist ekspert Arman Abovyan öz Telegram kanalında yazıb.

Qeyd edək ki, həmin müsahibədə Paşinyan "Qarabağı Azərbaycanın bir hissəsi kimi tanıyan rusların olduğunu və 30 il ərzində Qarabağ məsələsini həll etmək şansının olmadığını bildirib.

"Bütün bunlar niyə edilir? Hər şey çox sadədir.

Çünki Ermənistan Konstitusiyası dəyişdirilmədən, Qarabağın Azərbaycanın bir hissəsi kimi tanınmasına dair hər hansı sənəd, saziş, bəyannamə mahiyyət etibarını itirir. Yeni sülh anlaşması konstitusiyaya dəyişiklik etmədən mümkün deyil", - deyərək qeyd edib.

Musavat.com

“Biz NATO-ya dəvət olunuruq. Bütün bu deyilənlər bir növ cəfəngiyyatdır”. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Ukrayna prezidenti ilin yekunlarına dair mətbuat konfransında bildirib. Ölkə lideri deyib ki, alyansa üzvlüklə bağlı heç bir tərəfdaşdan təklif alınmayıb. Volodimir Zelenski ümid etdiyini bildirib ki, Avropa İttifaqı və ABŞ 2024-cü il üçün Ukraynaya planlaşdırılan maliyyə yardımı paketlərini təsdiq edəcək.

Onun sözlərinə görə, Ukrayna maliyyə yardımını almaq üçün “çox gərgin” işləyir: “Əminəm ki, ABŞ bizə xəyanət etməyəcək, bizim ABŞ-la razılaşdığımız hər şey tam şəkildə həyata keçiriləcək”. Ukrayna prezidentinin fikrincə, Donald Trampın ABŞ prezidenti seçilməsi Ukrayna konfliktinə ciddi təsir edər: “Donald Tramp ABŞ prezidenti seçilsə, Amerika siyasəti daha qənaətcil olacaq və daxili problemlərə köklənəcək. Nəticədə Ukraynaya daha az hərbi yardım göndəriləcək”.

Ukraynanın taleyi ABŞ-dakı “sehirli qazan”dan asılı... - Zelenski hər şeyi açıb tökdü

Ölkə lideri illik konfransda “ABŞ bizə xəyanət etməyəcək” mesajını verdi, “NATO-ya dəvət olunuruq, cəfəngiyyatdır” dedi, Vaşinqtondan cavab gəldi

bu məsələdə ədalətin qorunması vacibdir: “Biz ən cəsur insanları, onların mənəvi durumunu itirə bilmərik”. Zelenski həmçinin bildirib ki, bu sayda insanın səfərbər olunmasının dəyəri təxminən 500 milyon qrivna (təxminən 13 milyon dollar) olacaq. Zelenski Zalujni və komandası ilə bundan sonra da işləyəcəyini vurğulayıb.

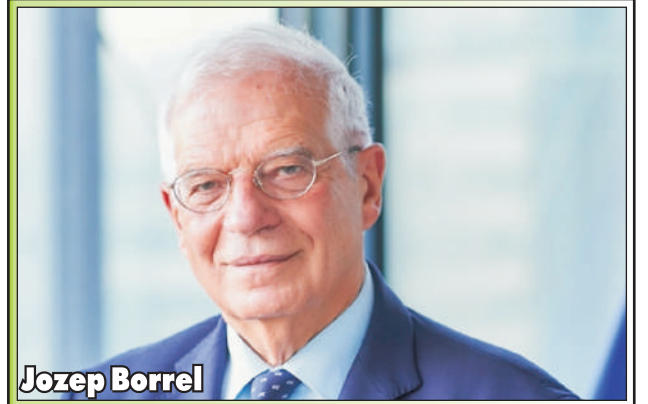
ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller isə cavabına deyib ki, Konqresin əlavə vəsa-

herbçilərinin dörd silah-sursat anbarını vurub. Eyni vaxtda işğal edilən Xerson şəhərində ardıcıl partlayışlar baş verib. Bildirilib ki, Korabelni rayonunda bir neçə partlayış qeydə alınıb. Xerson vilayətinin hərbi administrasiyasının rəhbəri Aleksandr Prokudin də partlayışların olduğunu təsdiqləyib.

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimovun sözlərinə görə, Ukrayna ordusu Rusiyanın Qara Dəniz Donanmasının aktivlərinə qarşı zərbələr

yarındakı limanlara köçürüb. Ukraynanın bombardmanlarından sonra Rusiyanın dəniz qüvvələrindəki yerdəyişmə, çox güman ki, Kiyevin yenedən raket atəşlərinə başlayacağı ilə bağlı Moskvada yaranan həyəcanla əlaqədirdir.

Onun fikrincə, bununla belə, Ukraynanın budəfəki əməliyyatları 2023-cü ilin yayında və payızında Rusiya donanmasına qarşı qabaqlayıcı zərbə kampaniyasının nəticələrindən zəifdir: “Ona görə də Kiyev Rusi-

Jozep Borrel

Aİ-nin ali nümayəndəsi: “Avropa təhlükədədir”

Avropa İttifaqının (Aİ) xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Jozep Borrel Avropanın təhlükədə olmasından narahatlığını ifadə edib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə o, “X” hesabında yazıb.

“Avropa təhlükədədir. Əgər biz Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Ukraynada qalib gəlməsinə imkan versək, Qəzəda faciənin davam etməsinə icazə versək, Avropa layihəsi bərpası mümkün olmayacaq şəkildə zədələne bilər. Bunun qarşısını almaq üçün qollarımızı çırmalayacağıq”, - o bildirib.

Dmitri Peskov

Kreml: “Rusiya dost olmayan ölkələrin aktivlərini müsadirə etmir”

Rusiya dost olmayan ölkələrdən olan şirkətlərin aktivlərini müsadirə etmir. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov bildirib. Onun sözlərinə görə, dost olmayan ölkələrin şirkətləri Rusiya bazarından çıxanda satılır və ya ötürülür.

“Xeyr, Rusiya dost olmayan ölkələrdən olan investorların aktivlərinin müsadirə prosesinə başlamayıb, heç bir müsadirə yoxdur. Rusiya bazarını tərk edənlər ya aktivlərini satırlar, ya da ötürürlər. Hər şey danışıqlardan asılıdır. İndiyə kimi heç bir müsadirə olmayıb və yoxdur”, - deyər Kreml rəsmisi vurğulayıb.

yevdən sona qədər dirənmək siqnalları həmin səyləri zəiflədir. Bu tempin uzunmüddətli və ya yaxınmüddətli olub-olmadığını proqnozlaşdırmaq daha çox Ukrayna qoşunlarının əldə edə biləcəyi nəticələrlə düz mütənasibdir. Hərçənd getdikcə Ukraynanın xeyrinə proqnozlar çıxarmağa əsas verən ipucları da müharibənin alovları içərisində

əriyib gedir və Kiyevin dalana dirənməsi prosesi Qərbin də kartlarını dəyişdirir. Rusiya və Qərb Ukraynadakı müharibəni global hesablarda önə çıxmaq şansı kimi qiymətləndirir, Kiyev isə öz dərdinə əlac qılmağın çətinliyini getdikcə daha aydın dərk edəcək”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Zelenskinin sözlərinə görə, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin cənubda əks-hücum əməliyyatının uğursuzluğuna səbəb hücumun istiqamətinin əvvəlcədən açıqlanmasıdır. “Cənubda çətinlik çəkdik, çünki hamı bizim məqsədimizin nə olduğunu deyirdi. Hamı aylarca bizim hara getməyimizdən danışdı. Deyirdilər ki, yaxşı ki, cənubda hava isti keçir, qış gec gəlir, silahlar kifayət qədərdir. Amma daha çox silahı olan Rusiya ilə bu işləmir”, - o bildirib. Ukrayna prezidenti deyib ki, hərbiçilər ondan 450-500 min nəfəri səfərbər etməyi xahiş ediblər. Prezident isə əvvəlki planı yekunlaşdırmağı təklif edib və qeyd edib ki, burada təkə yeni hərbiçilərin cəlb edilməsi deyil, həm də təxminən iki ildir xidmət edənlərin ordudan tərxis olunması nəzərə alınmalıdır. Onun sözlərinə görə,

itin ayrılması ilə bağlı razılığı olmasa, Ağ Ev administrasiyasının Ukraynaya yardım etməsi mümkünsüz olacaq. “Konqres bu qanun layihəsini qəbul etməsə, bizim heç bir “sehirli qazan”ımız yoxdur”, - Miller belə söyləyib. DD rəsmisi onu da əlavə edib ki, Ukraynanı olduqca çətin qış gözləyir. Bu pessimist ovqatda isə Ukrayna aviasiyası və raket qüvvələri rus ordusunun cəmləşdiyi bir neçə ərazini güclü şəkildə vurub. Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının yaydığı xəbərdə qeyd olunub ki, aviasiya düşmənin şəxsi heyətinin, silah-sursatının və hərbi texnikasının cəmləşdiyi 6 əraziyə zərbələr endirib. Bundan əlavə, raket qoşunlarının bölmələri şəxsi heyətin, silah-sursatın və hərbi texnikanın cəmləşdiyi iki ərazini, bir idarəetmə postunu, üç artilleriya silahını və rus

endirməklə qurudakı qoşunların hərəkətini hava əməliyyatları ilə əvəzləyib üstünlük qazanmağa çalışır: “Təbii ki, bu, Ukraynanın uğurlu nəticə əldə etməsi üçün kifayət deyil, çünki nə Rusiyanın formalaşdırdığı və müdafiəsini gücləndirdiyi həmlə xəritəsi, nə də Ukraynanın əks-hücum əməliyyatlarının dalan nöqtəsi dəyişib. Ancaq Ukrayna Rusiyanın Qara dənizdəki donanmasının aktivlərini hədəfə aldıqdan sonra Moskva ehtiyatlı bir mövqeyə keçərək hərbi gəmilərinin bir qismini Krimdən uzaqlaşdırıb. Peyk çəkilişləri göstərir ki, Ukraynanın zərbələri Rusiya donanmasının Sevastopoldakı bəzi qüvvələrinin davamlı köçürülməsinə səbəb olub. Rusiya həm suüstü gəmilərini, həm də sualtı qayıqlarını Sevastopoldakı əsas bazadan uzağa - Novorossiysk və Krasnodar di-

yanın Ukrayna limanlarını tamamilə blokadağa almaq səylərini poza bilmək qabiliyyətini gücləndirməkdə çətinlik çəke bilər. Ukrayna qoşunlarının hərtərəfli, davamlı və sistemli hücumlarının baş verməsi üçün Qərbin hərbi dəstəyi mütləqdir. Amma Ukraynaya hərbi yardım kampaniyası məsələsində tərəddüdləri çoxalan Qərbin ehtiyatlı davranışı Rusiya prezidenti Vladimir Putini daha da cəsarətləndirir. Putinin ənənəvi illik mətbuat konfransında “xüsusi hərbi əməliyyat”ın öz məqsədinə çatana qədər davam edəcəyini söyləməsi Qərbin Kiyevə zəifləyən yardımları fonunda diqqət çəkir. Qərb Ukraynanı pərdəarxasında Rusiya ilə sövdələşməyə təhrik edir. Bu kontekstdə, bəlkə də Qərb Rusiya ilə Ukrayna arasında etibarlı broker imici ilə meydana gələn şərtləri dəyişdirməyə çalışır, lakin Ki-

2 023-cü ilin 8 ayı ərzində (yanvar-avqust) 7 min 457 azərbaycanlı Rusiya vətəndaşlığı alıb. Bu rəqəmlər Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin açıqladığı rəsmi məlumatda əks olunub.

2022-ci ildə 23 min azərbaycanlıya Rusiya vətəndaşlığı verilib.

2021-ci ildə 30 min azərbaycanlı Rusiya pasportu alıb.

2019-cu ildə 13 min 500 azərbaycanlı Rusiya vətəndaşlığı alıb.

2017-ci ildə 10 397 azərbaycanlı Rusiya pasportu alıb.

2016-cı ildən 2020-ci ilə qədər dövrdə 49 min 700 azərbaycanlı Rusiya vətəndaşlığı alıb. Bu rəqəmləri topladıqda məlum olur ki, son 7 il ərzində 100 mindən çox Azərbaycan vətəndaşı Rusiya pasportu alıb.

Azərbaycanlıların Rusiyadan vətəndaşlıq almasına sevinəmi, yoxsa bu, hansısa problemlərə yol açır? İkincisi, müharibə aparan, sanksiyalar altında çabalayan bir ölkədə soydaşlarımızı vətəndaşlığa çəkən nədir, hansı səbəblərdir?

“Avrasiya Miqrasiya Təşəbbüsləri Platforması” İctimai Birliyinin sədri, Miqrasiya Əməkdaşlıq Platformasının rəhbəri

Azər Allahverənov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsavət”ə fikirlərini açıqladı. O dedi ki, Rusiya Federasiyasının Daxili İşlər Nazirliyinin mütəmadi açıqladığı statistik rəqəmlər var və burada həqiqətən də Azərbaycandan olan vətəndaşların Rusiya vətəndaşlığı əldə etməsi barədə geniş məqamlar öz əksini tapır: “Söhbət kifayət qədər böyük rəqəmlərdən gedir. Amma son on ilin statistikasını biz götürsək, bunlar daha çox 2022-ci ilə qədər olan dövrə şamil olunur. Çünki 2022-ci ilə qədər Rusiyanın Ukraynada müharibə aparması kimi planları və ya vətəndaşlığın əldə olunmasını ləngidən, ya da problem yaradacaq hər hansı digər amillər də nəzərə çarpmırdı deyə vətəndaşlar həmin dövrdə çox sayda müraciət ediblər. Yeni son 12 ildə. ABŞ-in, Qərb ölkələrinin Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalar var idi, bu sanksiyaların fonunda Rusiya iqtisadiyyatının bir çox sahələrində artıq müəyyən durğunluq yaşanmağa başladı. Bir çox istehsalat sahələri, tikinti layihələri dayandırıldı. Bu da nəticə etibarilə vətəndaşlıq əldə etmək istəyən insanların bu niyyətdən çəkildirən amilə çevrildi. Nə üçün bizim vətəndaşlar Rusiya vətəndaşlığını qəbul etmək istəyirdilər? Birincisi, qanunvericilik müəyyən mənada imkan verirdi ki, Azərbaycan Respublikası vətəndaşı qalaraq həm də RF vətəndaşlığını əldə etsinlər. Sonradan gördülər ki, çox sayda insan bunu tətbiq

Rusiyada son 7 ildə 100 min azərbaycanlı vətəndaşlıq alıb - sevinək, yoxsa...

Azər Allahverənov: “Aidiyyəti strukturlar müəyyən strateji planları nəzərdə tuturlar, odur ki...”

edir, müəyyən qadağalar tətbiq etdilər. Yeni öz vətəndaşlığımızdan çıxın, sonra RF-nin vətəndaşlığını əldə edin. Bu 2005-2009-cı illərə təsadüf edir. O vaxt baş nazir artıq Rusiyada əmək miqrasiyası sahəsində bir sıra yeniliklər tətbiq olunmağa başladı. RF vətəndaşı olmayan şəxslər 2007-ci ilin yanvarından etibarən apteklər şəbəkəsində spirtli içkinin satışını apara bilməzlər. İlin axırına yaxın da bəzi perəkəndə ticarət sahəsindən də vətəndaşlar uzaqlaşdırılmağa başladı. Nəticə etibarilə çox sayda əvvəlki miqrantlar, hansılar ki bu sahədə təmsil olunmuşdular, onlar işsiz qalmağa başladılar, müxtəlif variantlar axtarmağa çalışdılar. Tez bir zamanda RF vətəndaşlığını qəbul etməyə başladılar. Təqribən 10 minə yaxın həmvətənimiz RF vətəndaşlığını qəbul etdi. Qanunvericilik şərait yaratdı ki, insanlar bu imkandan maksimum yararlanırlar. Sonrakı mərhələdə, 2014-2015-ci illərdə artıq Rusiya yeni qaydalar tətbiq etməyə başladı. Yeni şəxs öz vətəndaşlığından çıxmalıdır. Belə olan halda, statistik rəqəmlərə çox ciddi şəkildə təsir etmədi, amma müəyyən azalmalar müşahidə ediləməyə başladı. Bu, tək azərbaycanlılarla bağlı yox, digər respublikalardan olan şəxslərə də şamil olunur. Bir qayda olaraq bütün əcnəbilərə. O səbəbdən Rusiya hökuməti bir neçə ildən sonra 2021-ci ildə bu praktikadan imtina etdi. Rusiya prezidentinin xüsusi sərəncamı ilə yeni qay

nun qüvvəyə mindi. Bu qanuna görə, şəxs öz ölkə vətəndaşlığından çıxıb, sonra RF-nin vətəndaşlığını əldə etməsi marağını bir növ ifadə etmiş oldu. Sonrakı mərhələdə 2021-ci ilin sonu, 2022-ci ilin yanvar ayından etibarən iqtisadi sanksiyalar tətbiq olunmağa başladı. Bundan sonra artıq vətəndaşlıq üçün müraciət edənlərin sayında müəyyən azalma müşahidə edildi. Söhbət bizim vətəndaşlardan gedir. Baxmayaraq ki, Rusiya hökuməti Azərbaycan vətəndaşlığından çıxmaq kimi məsələni şərt olaraq qoymadı. Amma bizim qanunvericiliyə görə, əgər şəxs başqa bir ölkənin vətəndaşlığını əldə edərsə, bu Azərbaycan vətəndaşlığına xitam verilməsi üçün əsas yarıdır. Hətta bu səbəbdən də sonrakı mərhələdə RF vətəndaşlığını əldə edən şəxslərin də AR vətəndaşlığını əldə etməsi hallarına rast gəlməyə başladırıq. Bu da RF vətəndaşlığını əldə etmək istəyənlər üçün əlverişsiz bir mühit yaratmış oldu. Bütün bunlar 10 il müddətində baş verən tendensiyalar idi”.

A. Allahverənov əlavə edib ki, əmək qabiliyyətli şəxslərin başqa ölkənin vətəndaşlığını əldə etməsi müəyyən mənada əmək resurslarının itirilməsi deməkdir: “Çünki vətəndaşlığı olan şəxslər əmək qabiliyyətli şəxslərdir. Onlar Azərbaycanda əmək qabiliyyəti ilə məşğul olduqda öz ölkəsinə daha böyük fayda verə bilərlər. Digər tərəfdən, bizdə demoqrafiya sahəsində vəziy-

yət bir çox faktorlara görə kifayət qədər müsbət məcrada mövcud olmaqdadır. Bizdə yüksək emiqrasiya templəri, demoqrafiya ilə bağlı problem yoxdur. Bu yaxınlarda rəqəmlər də açıqlandı. İl ərzində 7-8 min, 10 min insanın Rusiya vətəndaşlığını əldə etmək istəyində olması narahatlıq doğuran məsələ də olsa, əmək bazarına təsir göstərə biləcək ciddi məsələ deyil. Hamısı əmək qabiliyyətli şəxslərdir. Amma bu tendensiya azalmağa doğru gedir. Son iki ildə bu tendensiya azalıb. 2022-ci ilin statistikasısı ilə mən tanış olmuşdum, 6700 nəfər şəxs var idi. Bu, azalmanı göstərir. Digər tərəfdən də Rusiya ilə aramızda sıx iqtisadi, həm də mədəni cəhətdən bağlılıq var. İstəməz iki dövlət arasında miqrasiya mübadiləsi hər zaman yüksək olub. Ona görə mən düşünmürəm ki, bu, dövlət üçün ciddi problemlər yaradan hala çevrilsin. Digər tərəfdən də bizim bununla bağlı aidiyyəti strukturlar müəyyən strateji planları nəzərdə tutur. Ən azı əmək bazarı ilə bağlı olan proseslərdir, bunlar tam nəzarətdə saxlanıla bilən məsələlərdir. Əminəm ki, bu istiqamətdə işlər görülməkdir”.

Qeyd edək ki, dekabrın 18-də Rusiya prezidenti Vladimir Putin Belarus, Qazaxıstan və Moldova vətəndaşlarına Rusiya vətəndaşlığının qəbulunu sadələşdirib. Bununla bağlı o, fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, Belarusun 18 yaşına çatmış vətəndaşları Rusiyada yaşama müddəti

Almaniyanın SSRİ-yə hücum edəcəyi ilə bağlı şifrəli məlumatın mətni dərc olunub

Rusiya Prezident Kitabxanası SSRİ xüsusi xidmət orqanlarının nasist Almaniyaşının gözlənilən hücumu ilə bağlı sonuncu şifrəli məlumatlardan birini dərc edib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki,

Leninqraddan Moskvaya göndərilən şifrəli məlumatın mətni kitabxananın saytında dərc olunub.

Şifrəli məlumatın mətninə əsasən, sovet xüsusi xidmət orqanlarının rəhbərliyi faşist Almaniyaşının 1941-ci il iyunun 21-də axşam SSRİ-yə hücumu hazırladığı barədə sonuncu xəbərdarlıqlardan birini alıb.

SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Xalq Komissarlığının Leninqrad vilayəti üzrə rəhbəri Pavel Kuprin şifrəli teleqramla Almaniyanın SFG şirkətinin bütün mütəxəssislərini Leninqraddan geri çağırması barədə Dövlət Təhlükəsizliyi Xalq Komissarlığının sədri Vsevolod Merkulova məlumat verib. Teleqramda yaxın günlərdə hərbi əməliyyatların başlanacağı da bildirilib.

“İyunun 20-də səhər Almaniya konsulluğuna SFG şirkətindən Almaniya Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş teleqram daxil olub və orada Leninqraddan Almaniyaşına çağırılmış 8 alman mütəxəssisin təyyarə ilə iyunun 22-si səhərə qədər sərhədi keçmək şərti ilə göndərilməsi təklif olunur, əks halda, çox gec olacaq”, - deyər şifrəli teleqramda qeyd olunub.

“Barselona”da böhran - bütün futbolçular satışa çıxarılır

La Liqada istənilən mövqedə olmayan “Barselona” klubunda böhran yaşanır.

Məlumatla görə, “Barselona” iqtisadi cəhətdən də çətinlik çəkir. “Revelo”nun xəbərinə görə, “Barselona” Maliyyə Fair Play qaydaları üçün tələb olunan vəsaiti tapa bilməyib. Kataloniya nəhəngi hazırda yeni investor tapmaq üçün hərəkətə keçib. Danışqlar aparılsa da, hələlik investorlar razılıq verməyib. İnvestorların tapılmaması “Barselona”nın oyunçularını satma ehtimalını artırır.

Məlumatla görə, ötən mövsüm Osmane Dembele, Antoinette Kriezmann, Frank Kessie, Niko Gonzalez, Abde Ezzalzouli və Trinkaonun satışından təxminən 103 milyon avro əldə etsə də, balans üçün daha çox pula ehtiyacları var.

Bu səbəbdən bütün oyunçulara edilən təkliflərin dəyərləndiriləcəyi bildirilir. “Barselona” investor tapa bilməyə, Robert Levandovski, Andreas Kristensen və Jül Kounde kimi futbolçuları sata bilər. Metbuat.az

nəzərə alınmadan vətəndaşlıq üçün müraciət edə biləcəklər. Belarus vətəndaşları Rusiya vətəndaşlığına qəbul üçün ərizə ilə yanaşı, yaşayış icazəsi və şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd təqdim etməlidirlər.

Qazaxıstan və Moldova vətəndaşları üçün ərizə verərəkən ölkədə müəyyən edil-

miş yaşayış müddətinə (beş il) riayət etmək, Rusiya tarixini və qanunvericiliyini bilmək məcburi olmayacaq. Ancaq rus dilini bilmək tələbi onlar üçün hələ də qalır. Bu ölkələrin vətəndaşları da rus dilini bilmələrini təsdiq edən sertifikat təqdim etməlidirlər.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Məsavət”

MUSAVAT

Son səhifə

N 230 (8366) 21 dekabr 2023

Yapon qadınların üz gözəlliyinin sirri

Yapon qadınları əsrlər boyu dərilərinə qulluq baxımından digər xalqlardan fərqləniblər. Yaşlanmanın təsiri ilə dərimiz yavaş-yavaş ləkələrə təslim olmağa başlayır. Günəşə məruz qalması nəticəsində dəri səthində yaranan bu ləkələr çox vaxt dəriyə qulluq məhsulları ilə aradan qaldırıla bilmir. Ancaq dəridəki ləkələri aradan qaldırmaq üçün təbii üsullar daha yaxşıdır. Yapon qadınları dərilərini ağartmaq üçün düyüdən istifadə edirlər.

Dərinizi düyü maskası ilə ağartmaqda dəri ləkələrindən xilas ola bilərsiniz. Düyü suyu dəri məsələlərini təmizləməyə kömək edir, dərinin tonunu açır, müxtəlif ləkələri aradan qaldırmağa kömək edir.

Dərinizi düyü suyu ilə ağartmaq üçün evlədə bir az düyünü toz halına salın. Sonra düyü tozunu qəhvə qabına qoyun və üzərinə az miqdarda süd əlavə edib ilıq olana qədər qızdırın. Soyuduqdan sonra qarışıq pambıqla dərinizə çəkin. Maskanı dəridə 30 dəqiqə saxlayıb, gözləmə müddətinin sonunda dərinizi ilıq su ilə yuyun. Bu cür maskanı hər gün tətbiq edə bilərsiniz.

Yeni il günü şampan içməyin, yoxsa...

Dietoloq Dinara Qadellmurzina şampanın Yeni il üçün niyə təhlükəli olduğunu açıqlayıb. Mütəxəssisin fikrincə, alkoqolun təhlükəsiz dozası deyərək bir şey yoxdur. Onun sözlərinə görə, bütün alkoqollu məhsulların kalorisi çox yüksəkdir və şampan ən yüksək kalorili içkilərdən biridir: "Şampanın 100 qramında təxminən 90 kalori var. Alkoqoldan imtina edə bilməyənlər üçün 100 qramında təxminən 60 kalori olan brut kimi ən aşağı kalorili şampan seçmək məsləhətlidir. Həmçinin çox miqdarda spirt içməyin. Yeni ilin sağlamlığınıza təsir etməsi üçün iki stəkandan çox içməmək tövsiyə olunur".

ABŞ-da 90 yaşlı qarı magistr dərəcəsi alıb

ABŞ-da 90 yaşlı Texas sakini Minni Peyn fənlərərsə tədqiqatlar üzrə magistr dərəcəsi alıb. Bu barədə ABŞ-ın yerli mətbuatında məlumat yayılıb. Minni Peyn 1950-ci ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra qısa müddət ərzində kollecdə oxuduğunu və sonra oramı tərk etdiyini bildirib. Lakin qadın 68 yaşında təqaüdə çıxanda təhsilini davam etdirmək istəyib.

Peyn Texas Qadın Universitetinə daxil olub və burada üç jurnalistika kursu keçib.

"Mən həmişə sözlə işləmişəm və yazmağı sevmişəm. Mən daha da təkmilləşmək istəyirdim", - deyərək 90 yaşlı qadın bildirib. Minni ali təhsil diplomunu alıb, lakin bununla kifayətlənməyib. 90 yaşında o, fənlərərsə tədqiqatlar üzrə magistr dərəcəsi alıb. "Biz" ömürboyu öyrənmək" terminindən istifadə edirik, lakin Minni bunu həyatda nümayiş etdirir. Onun əzmkarlığı bizi heyran edir. Onun məqsədi bu dərəcəni əldə etmək idi", - deyərək qadının təhsil aldığı universitetin əməkdaşı bildirib. Təqaüdcü isə artıq təhsilini tamamlamış hesab etmədiyini bildirib. "Mən öyrənməyə davam etmək istəyirəm", - deyərək o bildirib.

İnternet oyunlarına aludə oldu, 2 ay xəstəxanada yatdı

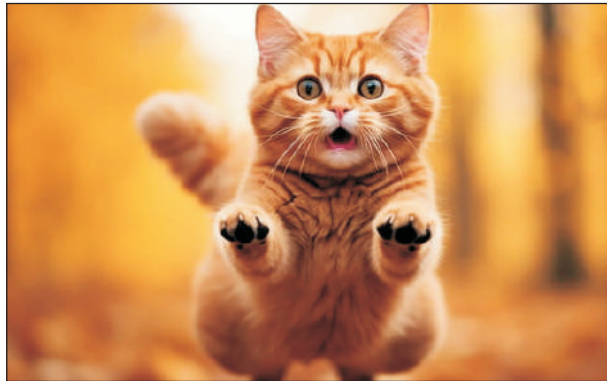
İspaniyanın Valensiya şəhərində 15 yaşlı bir gənc Fortnite video oyununa aludə olduğu üçün 2 ay xəstəxanada yatıb. Bu barədə "On-da Sero" radiostansiyası məlumat yayıb. Bu, video oyun asılılığı səbəbiylə bir azyaşlının dünyada ilk dəfə olaraq klinik xəstəxanaya yerləşdirilməsidir. Oxşar hallar əvvəllər də baş vermişdi, lakin xəstələrin yaşı 18-dən yuxarı idi.

Yeniyyətmenin gündə 20 saata qədər konsolda keçirdiyi, şəhər 5-də yatdığı, məktəbi buraxdığı və dostları ilə ünsiyyətini kəsdiyi qeyd olunur. Psixiatr Matias Real-Lopez "The Independent" nəşrinə müsahibəsində "Kompüter asılılığı eroin, koka-in və digər kimyəvi maddələrə bənzəyir" deyib. Mütəxəssislərin fikrincə, oyundan asılılıq qohumunun ölümündən sonra daha da güclənib. Oyunçu tam detoksifikasiya üçün xəstəxanaya yerləşdirilib. Müalicə zamanı həkimlər, yeniyyətmenin həmyaşıdları ilə ünsiyyət qurmaq üçün sərf etdiyi vaxta ciddi nəzarət edirdilər. Mütəxəssislər videooyunların özlərinin təhlükəli olmadığını, ancaq patoloji istifadə üçün risk faktorlarının olduğunu qeyd edirlər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyanın ən qədim uşaq oyuncağı hazırda Luvr muzeyində saxlanılır. Onun təxminən 3000 yaşı var. Bu oyuncaq qədim İran ərazisində aşkar edilib.
- * Nigeriyada bütün dünyada doğulan əkilərin sayından daha çox əkiliz doğulur. Bu ölkədə hər on bir doğumdan birində əkiliz uşaqlar dünyaya gəlir. Ən az əkilizlər Yaponiyadadır. Burada hər 250 doğuşdan birinin əkiliz olma şansı var.
- * İndiyə qədər bir qadının dünyaya gətirdiyi ən böyük uşaq sayı altmış doqquzdur. Misir fironu Ramzesin təxminən yüz altmış övladı olub, əlbəttə ki, həmin uşaqları ayrı-ayrı qadınlar dünyaya gətirib.
- * Statistika göstərir ki, Avropada valideynlərin orta yaş göstəricisi 29-dur. MDB ölkələrində isə uşaq sahibi olan insanların orta yaşı 20 yaşıdır. Lakin, dünyanın ən gənc valideynləri Çində qeydə alınıb.
- * Alman uşaqlarının 40%-i 9 yaşında şəxsi mobil telefondan istifadə etməyə başlayır. Buna görə də bu ölkənin uşaqları ən yüksək müasir texnoloji vərdislərə malik uşaqlar hesab edilir.
- * Bütün dünyada məşhur olan "Leqo" plastik konstruktör oyuncaqlar 1947-ci ildən satışa çıxarılıb. Bu müddət ərzində şirkətin satışa çıxardığı oyuncaqların sayını nəzərə alsaq, planetin hər sakininə 30 konstruktör detallı düşər.

Pişik videoları izləməyin insan orqanizminə olan təsirləri açıqlanıb

Statistikaya görə, internetdə ən çox izlənən görüntülər arasında pişiklə bağlı videolar üstünlük təşkil edir. İndiana Universitetinin tədqiqatçıları tərəfindən aparılan araşdırma bu videoların populyarlığının elmi izahını verib. Alimlər 7000 nəfərdən pişik videolarına baxmağı və bunun onların əhval-ruhiyyəsinə necə təsir etdiyini təsvir etmələrini istəyiblər.

Məlum olub ki, istifadəçilər əsasən işdə və ya dər oxuyarkən onları izləyiblər. Sorğunun nəticələrinə əsasən pişiklər haqqında onlayn videoya baxan insanların özlərini daha enerjili və pozitiv hiss etdikləri, narahatlıq və kədər kimi mənfi emosiyalardan azad olduqları müşahidə edilib. O da öyrənilib ki, belə videolara daha çox pişik sahibləri və utancaq insanlar baxırlar.

Bomjlar Keniyanın Moskvadakı səfirliyində "banket" təşkil etdilər

Rusiyada iki evsiz Keniya səfirliyinə girərək orada özləri üçün "banket" təşkil edib. Çağırılmamış qonaqlar iqamətgahın ikinci mərtəbəsində gözləyiblər, dəhlizləri, yataq otağını gözəndən keçiriblər, mətbəxdə isə tapdıqlarını yeyib, siqaret çəkib və spirtli içki içiblər. Polis artıq 26 yaşlı qadını və onun 53 yaşlı yoldaşını saxlayıb. Bomjların sözlərinə görə, səfirliyin giriş qapısını bərk darıtblar, o da açılıb. Hüquq-mühafizə orqanından bildirilib ki, evsizlər inzibati həbs və ya cərimə gözləyir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 3374
Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500